

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

”Men vart leder ett lokalt tiggeriförbud i Vellinge?”

En fallstudie om hur tiggeri konstrueras i debatten om tiggeriförbud

Louise Strömberg & Liza Svärdh

Kandidatuppsats SOPA 63

HT 2019

Antal ord: 14 866

Handledare: Anders Lundberg

Abstract

Authors: Louise Strömberg & Liza Svärth

Title: *But what will be the result of a local ban on begging in Vellinge? A case study on the construction of begging in the debate regarding a criminalization of begging.* [translated title]

Supervisor: Anders Lundberg

Assessor: Annika Capelán

The aim of this study was to investigate the social construction of begging in the public debate regarding the criminalization of begging in Vellinge municipality in Sweden. A total of 34 documents concerning Vellinge municipality were analyzed. The documents were mostly composed of local newspaper articles, but also included some court verdicts and a local political decision. This study has a social constructive approach and the theoretical framework is composed by Accounts theory. In the findings we see that very few individuals have a neutral stance in the debate, rather the actors' descriptions showed two significantly different sides of the question. Two positions regarding the criminalization of begging in Vellinge were found; *pro* and *against*. These two positions create two different perspectives on begging, which in turn have an impact on who is considered affected by begging and how the problem should be resolved. The perspective that promotes a ban presents measures aimed to ease the situation for Vellinge and the residents. On the other hand, the perspective that opposes a ban of begging states measures to improve the situation of the beggars. We also found that actors within the different perspectives have polarized positions and they blame each other of norm deviation. The study also demonstrates that actors in the debate use varied ways of excusing and/or justifying their position *pro* and *against* the criminalization of begging.

Key words: Beg, begging, social construction, accounts, problem perspective

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	3
1.2 Begrepp	3
1.3 Arbetsfördelning	3
2. Kunskapsläge	4
2.1 Tiggeri historiskt	4
2.2 Romers historia	5
2.3 Välfärdsstaten och den etablerade arbetslinjen	5
2.4 Samhällets respons på tiggeri	6
2.5 EU:s respons på tiggeriet	7
3. Teoretiska utgångspunkter	9
3.1 Jönsons perspektivansats som teori	9
3.2 Moraliska redovisningar	10
4. Metod	12
4.1. Val av metod	12
4.2 Urval	13
4.3 Tillvägagångssätt	14
4.3.1 Perspektivansats som analysverktyg	14
4.3.2 Bearbetning	15
4.4 Förförståelse	16
4.5 Tillförlitlighet	17
4.6 Etiska överväganden	18
5. Resultat och Analys	19
5.1 Problemperspektiv på tiggeri i Vellinge	19
5.1.1 Problemets aktörer	20
5.1.2 Problemets karaktär	22
5.1.3 Problemets orsaker	24
5.1.4 Problemets lösningar	25
5.1.5 Problemets konsekvenser och omfattning	28
5.2 Moraliska redovisningar För och Mot tiggeriförbud	31
5.2.1 Goda intentioner	32
5.2.2 Att inte vara värst	33
5.2.3 Att anpassa sig	34
5.2.4 Att söka sympati	35
5.2.5 Världighet	36
5.2.6 Begränsat handlingsutrymme	38
6. Slutdiskussion	38
6.1 Vilka problemperspektiv kan identifieras i diskussionen om tiggeri i Vellinge?	39
6.2 Hur argumenterar de olika aktörerna för sina respektive positioner i debatten om tiggeriförbudet i Vellinge?	40
6.3 Avslutande tankar om studien och vidare forskning	41
Referenser	43
Referenslista	43
Referenser till analyserade tidningsartiklar	45
Bilagor	48
Bilaga 1	48
Bilaga 2	49

1. Inledning

Sverige har genom sitt EU-medlemskap åtagit sig att acceptera människors rätt att fritt röra sig över Europas gränser och uppehålla sig här i tre månader (Åberg, 2015:299). De öppna gränserna har lett till en ökad mobilitet inom Europas gränser (Swärd, 2015:269–270). Det har inbjudit till ett nytt samarbete mellan medlemsländerna, som öppnat upp för såväl socialt utbyte som möjlighet att arbeta och studera i andra EU-länder. År 2007 gick Rumänien och Bulgarien med i EU, vars befolkning tillhör de fattigaste inom EU. Ländernas medlemskap i EU öppnade möjligheter för fattiga och utsatta att ta sig till rikare länder i hopp om ett drägligare liv (ibid.). Haglund och Swärd (2015:257) menar att det finns mycket som tyder på att en majoritet av de fattiga EU-medborgarna som sitter och tigger på Sveriges gator är romer från Balkan. Romer har sedan länge räknats som en utsatt folkgrupp och har fått utstå mycket genom historien. De diskrimineras än idag i sina hemländer och hamnar därför i utanförskap (Hammarberg, 2015:261).

Tiggeri har under flera decennier varit ett ouppmärksammat problem i Sverige, idag talas det däremot mycket om tiggeri och tiggare som ett socialt problem (Meeuwisse & Swärd, 2002:31). Tiggeri är inget nytt fenomen, men det har idag kommit att kopplas till EU-migranter och ses som en ny företeelse (Swärd, 2014:31). Den fria rörligheten inom Europa gör det svårt att få kunskap om den exakta omfattningen av fenomenet. Man vet dock att det har skett en markant ökning av tiggeri i Sverige de senaste 10 åren och att antalet utsatta EU-medborgare som är bosatta i Sverige har blivit fler (Swärd, 2015:272–273). Personer som söker sig till Sverige utan realistisk möjlighet att klara sin försörjning har som huvudregel endast rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation, som exempelvis pengar till mat, logi eller en biljett till sitt hemland (Socialstyrelsen, 2017).

Sverige är ett land som under en lång tid inte haft så många tiggare och de utsatta EU-medborgarnas närvaro har därför väckt debatt (Åberg, 2015:296). Debatten handlar bland annat om ansvarsfördelningen för åtgärder och hjälpinsatser för att kunna förbättra situationen för romer (ibid.). Caldaras (2015:323) beskriver att tiggarnas närvaro till en början berörde den svenska befolkningen, som visade sin empati genom att ge pengar, kläder, mat och mobiltelefoner. Inte långt efter det började rykten spridas att tiggarna var offer som utnyttjades av organiserade ligor (ibid.). Några kommuner har även sett tiggeriet som ett

ordningsproblem och försökt att förbjuda det (Svärd, 2014:27). En sådan kommun är Vellinge.

Kommunstyrelsen i Vellinge beslutade den 20 september 2017 att anta ett förslag till ett lokalt tiggeriförbud i kommunens ordningsföreskrifter (Dnr: KS 2017/264). En kommuns ordningsföreskrifter regleras i *ordningslagen* (SFS 1993:1617) som säger att en kommun bara får besluta om lokala ordningsföreskrifter som verkligen behövs. Förslaget anmäldes till Länsstyrelsen i Skåne den 5 september 2017 som den 23 oktober beslutade att upphäva kommunens beslut då insamlandet av pengar inte ansågs ha orsakat störningar i den allmänna ordningen (Dnr 213-25584-17). Vellinge kommun valde att överklaga Länsstyrelsens beslut till Förvaltningsrätten. Förvaltningsrätten upphävde kommunens beslut med anledning av att kommunen inte visat att den passiva insamlingen av pengar inneburit olägenheter eller störningar av sådan omfattning eller karaktär att ett förbud kunde motiveras (mål nr 12327–17). Vellinge kommun gick då vidare och överklagade beslutet till Kammarrätten som följde tidigare instansers linje (mål nr 754–18). När ärendet nådde högsta instans valde Högsta förvaltningsdomstolen att gå emot tidigare instanser. Högsta förvaltningsdomstolen (mål nr 2149–18) beviljade kommunen prövningstillstånd och upphävde i december 2018 de tidigare besluten. Vellinge blev därmed den första kommunen i Sverige att införa ett lokalt tiggeriförbud.

Tidigt i uppsatsarbetet intresserade vi oss särskilt för Vellinge kommun eftersom de var först med att vidta denna nya typ av åtgärd i Sverige. När det gäller sociala problem är det vanligt att det finns konkurrerande beskrivningar om problemets karaktär och vilka andra problem det ska anses vara besläktat med (Jönson, 2010:9). Om tiggeri anses vara besläktat med migrationsproblem, ordningsstörningar eller social utsatthet kommer lösningarna som presenteras vara av olika karaktär. Att en version av ett visst problem blir allmänt accepterad kan ge genomslag i form av ekonomiska satsningar, allmänhetens sympati med den som anses drabbad eller den som driver kampen mot problemet (Jönson, 2010:123). Vi har i vår studie valt att fokusera på tiggeriförbudet i Vellinge och den debatt som varit kring detta. Jönson (2010:85) skriver att ett bra sätt att få kunskap om problemperspektiv är att studera hur ett fall som väckt allmänt intresse ramats in ur olika perspektiv. Resonemangen om tiggeri som förs i materialet av olika aktörer kan sägas bilda olika problemperspektiv, där olika intressegemenskaper tydliggörs.

Vår studie syftar till att undersöka hur tiggeri konstrueras som socialt problem och vilka problemkonstruktioner som är framträdande i debatten om tiggeriförbud i Vellinge. Vi kommer att belysa och försöka förstå skillnader i människors sätt att beskriva tiggeri, eftersom det har betydelse för hur åtgärder kommer att se ut och vilka de kommer att beröra. Utöver det kommer vi även undersöka hur de olika aktörerna argumenterar för sina respektive positioner i debatten om tiggeriförbud i Vellinge, för att få ytterligare förståelse för hur de ställer sig till ett tiggeriförbud och vad som ligger bakom detta.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att genom dokumentanalys undersöka hur tiggeri konstrueras som ett socialt problem och vilka problemkonstruktioner som är framträdande i debatten om tiggeriförbud i Vellinge, samt vilka faktorer som får betydelse i aktörers argument för sina respektive positioner i debatten. För att göra det har vi formulerat två frågeställningar:

- Vilka problemperspektiv kan identifieras i debatten om tiggeriförbud i Vellinge?
- Hur argumenterar de olika aktörerna för sina respektive positioner i debatten om tiggeriförbudet i Vellinge?

1.2 Begrepp

Enligt Swärd (2015:271) används benämningar som ”romer”, ”EU-migranter” och ”utsatta EU-medborgare” och ”tiggare” för att benämna människor som tigger. Vi har valt att på förhand inte välja ett begrepp för att benämna personerna utan valt att låta vår empiri beskriva vem eller vilka som anses ägna sig åt tiggeri i debatten om tiggeriförbud i Vellinge. I materialet används benämningen ”tiggare” flitigt och det finns därmed en poäng för oss att använda begreppet ”tiggare” eller ”människor som tigger” för att hålla oss nära materialets sätt att benämna de som ägnar sig åt tiggeri.

1.3 Arbetsfördelning

Vi har under arbetets gång ansvarat för att skriva olika avsnitt och sedan bearbetat de tillsammans. På så sätt har vi båda två fått ta del av och tyckt till om hela innehållet. Under perioder har vi haft olika mycket ansvar, vilket i slutändan har inneburit samma arbetsbörda

för oss båda. Under kodningsprocessen satt vi tillsammans och kodade och sammanförde resultatet. Vi har tillsammans diskuterat i vilket format vi vill ha uppsatsen och vilka teman som vi tycker bör lyftas i analysen. Under en period har vi skrivit analysen på varsitt håll, vilket vi kunde göra eftersom vi tillsammans kommit överens om hur vi valt att tolka materialet. I slutskedet av uppsatsen har det dock varit viktigt för oss att sitta tillsammans, dels för att säkerställa den röda tråden genom texten och framförallt för att diskutera studiens slutsatser.

2. Kunskapsläge

I det här avsnittet presenteras den forskning som anses ha relevans för studien. För att finna intressant och betydande forskning som har relevans för studien har två olika sökmotorer använts, Lubsearch (Lunds universitets databas) och Googles sökmotor. Ord som har använts vid sökningarna har varit både på svenska och engelska, då både nationell och internationell forskning varit av intresse för studien. Ord som använts vid sökningarna har varit: tigg*, begg*, begging, EU-migranter. En del av den forskning som presenteras i kommande avsnitt har vi funnit bland referenser i tidigare master- och kandidatuppsatser som berört ämnet. När vi har läst tidigare forskning har vi även gått igenom vilka studier som ofta blivit refererade till.

2.1 Tiggeri historiskt

Under 1500-talet förstärktes synen på fattiga som lata och slöa (Nylander, 2015). Fram till 1847 då tiggeri blir olagligt i Sverige, var det vanligt förekommande att de som inte arbetade bestraffas eller fördes bort. Under 1900-talet växte sig staten stark och genomförde en utbyggnad av de sociala skyddsnäten i syfte att reducera fattigdomen och tiggeriet som ansågs störa bilden av ett välordnat samhälle. Den lag som tidigare införts mot tiggeri blev så småningom överflödigt och avskaffades 1964 (ibid.). Hansson (2015:344–345) menar att tack vare välfärdsstaten och folkhemsprojektet blev fattigdomen utplånad i Sverige vid början av 1900-talet genom ett introducerat samhällskontrakt mellan staten och den enskilda svenska medborgaren. Medborgaren betalade höga skatter i utbyte mot att staten tillhandahöll starka sociala skyddsnät som garanterade att ingen svensk skulle behöva tigga (ibid.). Under 60–70- och 80-talet fanns det knappt några som behövde tigga i Sverige, vilket var ett undantag från det normala då tiggeri varit en självklar del genom historien (Nylander, 2015). Under 1990-talet rustas folkhemmet ned och tiggare blir synliga på gatorna igen (ibid.). Fram tills slutet av

2000-talet var stora delar av Europas gränser stängda och rörligheten mellan länderna kontrollerades strikt (Mäkinen, 2013:207). År 2007 utökades EU:s medlemsländer och sedan dess har Västeuropa mottagit många personer från Östeuropa som sitter och tigger på gatorna (Mäkinen, 2013:201; Swärd, 2015:268). Det innebar att invånarna i dessa länder fullt ut fick ta del av den fria rörligheten inom EU (Swärd, 2015:269). Året därpå drabbades världen av en omfattande finanskris, vilken, inte minst i södra Europa, ledde till en omfattande arbetslöshet och social utslagning (SOU, 2016:6). Den ekonomiska krisen gjorde situationen svår även för den allra fattigaste delen av befolkningen i de nyblivna EU-medlemmarna, bland annat Rumänien, Bulgarien, Slovakien och Ungern, där människorna sökte sig utomlands för att försörja sina familjer (Åberg, 2015:296–298).

2.2 Romers historia

Romerna, som har förföljts och diskriminerats genom århundraden, är ett eget kapitel i tiggeriets historia (Nylander, 2015). I Rumänien utnyttjades romer som slavar från 1400-talet till mitten av 1800-talet (Swärd, 2015:270). Under början av 1900-talet var även Sverige högst delaktiga i att fördriva romer: de tvångssteriliserades, romska barn nekades tillgång till skola och de blev utestängda från arbetsmarknaden och landets gränser, inte minst under stundande världskrig då romer utsattes för förintelse (Pikkarainen et al. 2015:304). Idag uppskattas 90 procent av romerna inom EU leva i fattigdom (Hammarberg 2015:262). De befinner sig långt efter majoriteten av befolkningen vad gäller utbildning, jobb, boendestandard och hälsa (Hammarberg 2015:260). Romer står i mycket låg kurs på arbetsmarknaden i sina hemländer, vilket gör att de har svårt att få jobb och de jobb som erbjuds är slitsamma, farliga och med en lön som är så låg att det är omöjligt att försörja en familj på (Caldaras 2015:323). Hammarberg (2015:265–266) menar att det vore ett misstag att se fattigdomen bland romer som enbart ett socialt problem, då djupt rotade och vitt spridda fördomar med rötter i antiziganism orsakar diskriminering. Pikkarainen med fler (2015:304) menar att antiziganismen fortgår eftersom den kunnat passera genom historien utan att ansvar har blivit utkrävt och att romers mänskliga rättigheter kränks än idag. Enligt Mäkinen (2013:208) saknar många romer trygghet och grundläggande rättigheter i sina hemländer och i andra EU-länder.

2.3 Välfärdsstaten och den etablerade arbetslinjen

Djuve med fler (2015:7-9) menar att förekomsten av synlig fattigdom, tiggeri och hemlöshet inom gruppen EU-migranter framstår som överväldigande för de skandinaviska länderna. De menar att EU-migranternas närvaro har skapat en politisk och känslomässig spänning som bidragit till att dela politiker och allmänheten i två läger: "hålla dem borta" eller "lindra deras situation"(ibid.). Uppfattningen om det jämlika samhället är institutionaliserat i den nordiska befolkningen och har möjliggjort att en av världens mest generösa välfärdsmodeller har kunnat växa fram (Baker, 2017:127). Att se fattigdom på det här sättet är därför oroväckande för befolkningen, då det underminerar den jämlikhet som är förknippad med välfärdsstaten Sverige (ibid.). Enligt Hansson (2014:73,88) hotar närvaron av "den tiggande EU-medborgaren" svenskarnas bild av Sverige som "det goda samhället" där fattigdom inte finns och där alla tas om hand. Mäkinen (2013:213) menar att de nordiska välfärdstjänsterna bygger på statens starka roll och är beroende av att alla människor som kan arbeta också ska arbeta. Personer som kommer till Norden för att tigga anses inte passa in i samhället eftersom de inte bidrar till den sociala välfärden, utan istället förlitar sig på den. Tiggeriet reflekterar istället dåligt på staten, då det antyder att den misslyckats med att tillhandahålla förutsättningar för att uppfylla grundläggande behov (ibid.). Hansson (2014:38–39) menar att många upplever att tiggeriet ökat de senaste åren och pekar på Sveriges medlemskap i EU och den fria rörligheten, globaliseringen i världen, urholkning av det svenska välfärdssystemet men även en uppfattning om att svenska medborgare blivit själviska som orsaker till ökningen (ibid.).

2.4 Samhällets respons på tiggeri

Erik Hansson (2014) redovisar i sin masteruppsats resultatet från intervjuer med 30 invånare i Stockholm om deras förståelse av fenomenet tiggeri. Hansson (2014:65–66) beskriver att mötet med tiggaren innebär ett överväldigande uttryck för fattigdom och misär, som gör att vissa upplever en distinkt och direkt känsla av ångest, som dels beskrivs som medlidande, men framförallt *skuld* över att inte hjälpa den människan man möter. Andra känner inte alls empati för tiggaren utan upplever denne som ett störningsmoment som förhindrar framkomlighet och bryter sig in i människors personliga sfär på ett oförskämt sätt (ibid.). Hansson (2014:53) menar att det finns en frustration över att de som tigger inte istället skaffar arbete, utbildar sig eller söker hjälp av socialtjänst och frivilligorganisationer. Samtidigt uppvisar andra en förståelse för en strukturell och utbredd rasism mot romer i samhället som gör att romer diskrimineras på bostad- och arbetsmarknad och förklarar varför ingen prioriterar att förbättra deras situationen (Hansson, 2014:55). Hansson (2014:32–33,51) menar

att begreppet ”tiggare” idag blivit närmast synonymt med ”utländsk rom”, medan tiggande svenska medborgare istället definieras som ”hemlösa missbrukare”.

Enligt Hansson (2014:39–41) valde en del att inte ge pengar till människor som tigger med hänvisning till risken för att organisatörer beslagtar de pengar som skänks, de vill inte stödja kriminell aktivitet eller bidra till att fler personer kommer hit för att försörja sig på tiggeri. En del menade att det är förnedrande för personer att be om pengar och valde därför att bidra till fattigdomsbekämpningen genom att till exempel skänka pengar till frivilligorganisationer, där det är lättare att följa vart pengarna går och att pengarna kan komma fler till gagn (Hansson, 2014:42–43). De som uppgav att de ger pengar till tiggare motiverade det genom att tiggarnas nöd är akut, och att de som *har* är skyldiga att ge de som *behöver* (Ibid.) Ett antal lyfte förståelsen av Sverige som en välmående och solidarisk välfärdsstat som ett argument för att Sverige bör hjälpa och bistå alla som befinner sig i landet (Hansson, 2014:74–75).

2.5 EU:s respons på tiggeriet

I takt med att många romer från Rumänien och Bulgarien migrerar till andra EU-länder har det på många håll väckts en diskussion om hur tiggeri ska hanteras. Hansson (2014:72) menar att det är en allmänt etablerad sanning att förekomsten av utländska medborgare som tigger på Sveriges gator beror på den fria rörligheten inom EU och att tiggeri därmed enbart kan lösas på internationell nivå. Det finns även en övergripande föreställning att varje nation ansvarar för sina egna medborgare (Hansson, 2014:10). Enligt den här tanken är Sverige inte ansvarig att ta hand om människor med ett annat medborgarskap, utan det rätta sättet för svenskar att hjälpa de som tigger anses vara att skicka bistånd till deras hemländer (ibid.). Då EU inte ingått i någon gemensam målsättning kring åtgärder har länder försökt att lösa problemet på egen hand (Mäkinen, 2013:208). Exempelvis har Frankrike i omgångar deporterat tusentals romer genom att betala flygbiljetter och ge dem ett tillfälligt bistånd, för att de ska klara sig vid återvändandet (Mäkinen, 2013:209). Frankrikes åtgärd blev mycket kritiserad då den ansågs strida mot Europakonventionens målsättning om fri rörlighet. Även Sverige deporterade år 2010 ett 50-tal romer med motiveringen att vissa av dem var misstänkta för stöld (ibid.). Tiggeri har även bidragit till att ministrar diskuterar alternativ som förbud, eller eventuella avgifter för att få tillstånd att tigga, med motiveringen att tiggarna utgör ett hot mot den offentliga ordningen på grund av deras antisociala beteende (Mäkinen, 2013:211).

En åtgärd som tagits upp för diskussion i många länder är att kriminalisera tiggeri, vilket har gjorts i både Danmark och Österrike (Mäkinen, 2013:211). I Finland och Sverige kan polisen istället hänvisa till kommunala ordningsföreskrifter för att avlägsna personer som stör den allmänna ordningen. Däremot är de flesta som tigger så kallade ”passiva” tiggare, vilket innebär att de inte använder sig av våldsamma eller verbala medel (ibid.). Enligt Djuve med fler (2015:73) har frågan om tiggeri är organiserat varit en central del av den offentliga debatten och blivit avgörande i diskussionen för och mot kriminaliseringen av tiggeri, men även utformningen av politik gentemot EU-migranterna. Djuve med flera (2015:73–80) menar att inget i deras studie indikerar på att kriminella nätverk manipulerar EU-migranter att komma till Skandinavien eller tar del av deras inkomst, men att de fanns stöd för att tiggeri är "organiserat" i den meningen att människor samarbetar för att få information, stöd och skydd. Djuve med fler (2014:129) presenterar i sin studie att majoriteten av EU-migranterna i Oslo och Köpenhamn uppgav att de planerade att återvända till landet, medan migranter i Stockholm uttryckte mindre intresse för att komma tillbaka. Detta ger inte stöd till hypotesen om att tiggeriförbud har en avskräckande effekt, då Danmark har ett nationellt förbud mot tiggeri och då Sverige vid studiens genomförande erbjöd gruppen EU-migranter sociala förmåner i större utsträckning än Norge (ibid.).

Baker (2017:121–123) undersöker EU-migranternas situation i Sverige efter att regeringens reformpaket ‘Combating vulnerability and begging – no one should have to beg’ släpptes 2015. Hon granskar regeringens politiska förslag, olika partiplattformar samt även den politiska debatt som väckts till liv kring dessa reformer. Ett förslag på lösning som politiker har gett är att förbjuda människor att ge pengar till tiggare, likt lagen som inrättades om förbud att köpa sex (Baker, 2017:129). Vidare föreslås även andra rättsliga åtgärder som ett svar på tiggeri. Genom detta ämnar man skydda de personer som kommer hit för att tigga, då de många gånger blir föremål för människoexploatering och exkludering (ibid.). Olika partier ställer sig olika till frågan om åtgärder på problemet men i analysen framkommer att argumenten kring de olika förslagen bygger på frågan om vad som anses värdigt och jämlikt (Baker, 2017:132). Oavsett om politiker vill se förbud mot tiggeri eller starkare lagar kring människoexploatering motiveras det med vad som innebär minst skada för tiggarna (ibid.). Hansson (2014:76–77) menar att de som tror på en kriminalisering gör det av flera skäl, men det tydligaste argumentet är att detta är det enda sättet att få människor att sluta tigga, vilket framhävs vara för tiggarnas eget bästa. Samtidigt menar de som inte vill kriminalisera tiggeri att ett förbud förhindrar nödställda att be om hjälp och endast flyttar på problemet (ibid.).

Enligt Baker (2017:128–129) krockar förslag på åtgärder, som har exkluderande underströmningar, med samhällets syn på skyddsnetet i det nordiska och svenska samhället. Baker (ibid.) menar att det i kollisionen uppstår något som hon kallar *välvilligt våld* (Benevolent violence). Begreppet *välvilligt våld* innebär en typ av tvångsutövande som är sprungen ur goda avsikter (Baker, 2017:132).

3. Teoretiska utgångspunkter

I det här avsnittet presenteras de två teoretiska utgångspunkter som ligger till grund för studien. I studien används socialkonstruktionism som ett perspektiv, vi har valt att kalla det för “Jönsons perspektivansats som teori”. Slutligen följer en redovisning av accountsteorin.

3.1 Jönsons perspektivansats som teori

Vi har valt att använda oss av perspektivansatsen både som teori och metod i vårt arbete. Jönson (2010:7) beskriver perspektivansatsen både som ett tänkande och ett perspektivschema som kan användas för att identifiera och förstå sociala problem som problemperspektiv. I avsnitt 3.1.1 Socialkonstruktionism beskrivs den teori som Jönsons perspektivansats utgår från. Hur Jönsons perspektivansats används som metod beskrivs mer utförligt i avsnitt 4.3 Tillvägagångssätt. Perspektivansatsen hör hemma i den teoretiska traditionen som brukar kallas socialkonstruktionism, där utgångspunkten är att “verkligheten” är en social överenskommelse som ständigt omförhandlas (Jönson, 2010:17). Nedan beskrivs socialkonstruktionism utifrån Loseke (2003).

3.1.1 Socialkonstruktionism

Ett grundantagande inom socialkonstruktionismen är att människan förstår sin värld genom att kategorisera den (Loseke, 2003:14). Människor kan inte komma ihåg varje egenhet hos varje sak, förhållande eller person som den möter vilket gör att människan använder typfall som en social resurs för att förenkla vår vardag (Loseke, 2003:18). Utan typfall hade vi inte kunnat förstå, tänka eller känna något kring det vi inte personligen erfarit (ibid.). Dock kräver kategoriseringen att vi ser likheter mellan saker, förhållanden eller människor som objektivt sätt skiljer sig väldigt mycket åt (Loseke, 2003:17). Kategorierna är ingenting vi aktivt tänker på, det är först i mötet med andra kulturer som vi ser att de egna kategorierna och dess innehåll är en produkt av människan och ingenting som är bestämt av det fysiska objektet

(Loseke, 2003:15). Socialkonstruktionismen bygger på antagandet att saker, förhållanden och människor inte i sig själva är knutna till en mening, utan att det är människan som ger omgivningen mening (Loseke, 2003:14).

Loseke (2003:7) menar att begreppet ”socialt problem” används för att kategorisera förhållanden som vi anser är besvärliga, utbredda, kan ändras och bör ändras. Sociala problem handlar om objektiva förhållanden (saker och människor som finns i den fysiska världen) och de handlar om subjektiva definitioner (hur vi förstår världen och människorna i den) (Ibid.). Enligt Loseke (2003:10) räcker det inte att undersöka sociala problem som objektiva tillstånd, eftersom det inte nödvändigtvis finns något samband mellan det vi upplever som problematiskt och det som existerar i den objektiva miljön. Inom socialkonstruktionismen är man alltså inte så intresserad av den fysiska världen, utan mer intresserad av hur människan förstår världen (Loseke, 2003:13).

Socialkonstruktionister argumenterar för att sociala problem inte existerar förrän någon definierar dem som sådana (Loseke, 2003:14). Sociala problem handlar därmed om moraliska värderingar eftersom ett tillstånd inte anses vara ett socialt problem förrän någon utvärderat förhållandet som problematiskt (Loseke, 2003:10). Loseke (2003:11) menar att människor inte upplever världen på samma sätt vilket innebär att vi inte heller kan komma överens om vad som är moraliskt rätt eller fel. Samtidigt som moraliska bedömningar är avgörande för hur vi väljer att värdera något som ett socialt problem (ibid.). Sociala problem handlar på så sätt även om meningsskiljaktigheter, vad som ska betraktas som ett socialt problem och vad som ska inkluderas i det sociala problemet (Loseke, 2003:4–5). Även om en person instämmer i vad som är ett socialt problem och vad som ska inkluderas i det, kan det finnas meningsskiljaktigheter i vad som orsakar problemet och därmed även hur problemet ska lösas (ibid.).

3.2 Moraliska redovisningar

När vi kollat närmare på hur aktörer i debatten om tiggeriförbud i Vellinge argumenterar för sina positioner, har vi kunnat se att aktörer inte endast argumenterar för sin position utan även för sig själva och för andra som personer. I debatten förklarar och motiverar aktörerna egna och andras handlingar för att försvara sig själva och den egna positionen. För att förstå varför handlingar blir relevanta i argumentationen om aktörernas positioner i debatten om tiggeriförbud har vi använt oss av accountsteorin. Scott och Lyman (1968) är grundarna till teorin om accounts. De beskriver accounts som ett verktyg som går att använda i sociala

sammanhang för att förhindra konflikter eller stabilisera situationer där någon begår en handling som faller långt utanför det förväntade (Scott & Lyman, 1968:46). Vi har valt, i enlighet med Jönson (2010:96) att fortsättningsvis benämna "accounts" som moraliska redovisningar. En moralisk redovisning är en förklaring eller motivering till en handling (Thelander, 2006:122). Vilka förklaringar och motiveringar som förstås och accepteras av omgivningen, beror på omgivningens bakgrundsförväntningar (Scott & Lyman, 1986:53). En moralisk redovisning formuleras alltid på ett sätt som förespråkar en viss tolkning av en given situation eller händelseförlopp (Thelander, 2006:122). Genom att använda en moralisk redovisning som överensstämmer med omgivningens bakgrundsförväntningar kan en ifrågasatt handling göras begriplig för såväl aktören själv som för andra (ibid.). Enligt Jönson (2010:96) är moraliska redovisningar användbara analysverktyg eftersom de synliggör samhälleliga värden och normer.

I vår analys har vi inspirerats av Scott och Lymans (1968:47) grundläggande uppdelning av moraliska redovisningar i *ursäkter* (excuses) och *rättfärdiganden* (justifications). Båda används vanligtvis i situationer där en person blir ifrågasatt eller anklagad för att begå en felaktig, dålig, eller ovälkommen handling. Rättfärdiganden innebär att en aktör erkänner sig skyldig till en handling, men förnekar det negativa värdet i handlingen. På så sätt kan exempelvis en soldat erkänna att hen har dödat en annan person i strid och samtidigt hävda att handlingen inte varit moraliskt fel, då personen som dog var en fiende. Ursäkter kan istället förstås som att en aktör medger ett felaktigt agerande, men fransäger sig ansvaret för agerandet. På så sätt kan en soldat medge att det var fel att döda en annan människa men ursäkta sitt handlande genom att säga sig vara tvungen att lyda order. Ursäkter syftar alltså till att förmildra eller helt reducera ansvaret för en handling (ibid).

Det finns flera sätt att reducera eller eliminera ansvaret för en utförd handling som i någon mån kan tolkas som klandervärd eller opassande. Scott och Lyman (1968:47) skiljer mellan fyra varianter av vanliga ursäkter där personen ifråga erkänner handlingen som dålig eller olämplig men förnekar det egna ansvaret för den genom att antingen hänvisa till: *accidents*, *defeasibility*, *biological drives* och *scapegoating*. Scott och Lyman (1968:51–52) menar att skillnaden mellan rättfärdigande och ursäktande, är att ett rättfärdigande av en handling innebär att man uttryckligen hävdar handlingens positiva värde som ett försvar.

Rättfärdiganden kan också innebära ett hävdande av att de särskilda omständigheterna tillåter eller kräver agerandet, trots att konsensus råder kring det olämpliga eller otillåtna i

handlingen. Scott och Lyman (ibid.) ger sex exempel på rättfärdiganden som kan användas: *denial of injury*, *denial of victim*, *condemnation of condemners*, *appeal to loyalties*, *sad tales* och *self-fulfillment*. Benoit (2015) utvecklar Scott och Lymans resonemang kring ursäkter och rättfärdiganden, men beskriver även andra moraliska redovisningar. Även hans tankar om moraliska redovisningar kommer användas i analysen.

4. Metod

I det här avsnittet presenteras metodval, urval och hur vi gått tillväga i genomförandet av studien. Därefter redogör vi för vår förståelse och dess påverkan på studien. Slutligen förs en diskussion om studiens tillförlitlighet och etiska överväganden.

4.1. Val av metod

Den valda metoden för studien är en kvalitativ dokumentanalys som har en socialkonstruktionistisk ansats. Inom det konstruktionistiska perspektivet finns det ett intresse av att undersöka hur bestämda fenomen konstrueras på ett specifikt sätt i en viss kontext (Justesen & Mik-Meyer, 2010:112). I vår studie har vi intresserat oss för hur tiggeri konstrueras i debatten om tiggeriförbud i Vellinge kommun. Som forskningsdesign har vi valt att genomföra en fallstudie. Jensen och Sandström (2016:42) skriver att det är lämpligt att använda fallstudien som forskningsstrategi när en företeelse både är komplex och beroende av sitt sammanhang. I en fallstudie är det "fallet" i fråga som av egen kraft utgör det som är intressant och det man som forskare på ett ingående sätt vill belysa (Bryman, 2011:74). I vår studie kommer vi djupdyka i diskussionens om tiggeriförbudet i Vellinge för att identifiera olika problemperspektiv och hur aktörer argumenterar för sin position i debatten om tiggeriförbud. Texter påverkar samhället genom att de bidrar till att forma människors föreställningar om hur samhället är och borde vara beskaffat (Boréus, 2015:157). Konstruktionister utgår från grundantagandet att texter aktivt bidrar till att forma uppfattningen om det fenomen som studeras och att fenomenet alltid kunnat formas på ett annat sätt (Justesen & Mik-Meyer, 2010:112). Genom att analysera texter kan vi alltså studera en viktig aspekt i det som bygger upp människors föreställningar om samhället, vilka även påverkar relationen mellan människor och bidrar till att till att skapa och upprätthålla vissa identiteter (Boréus, 2015:158).

4.2 Urval

Valet av material är gjort utifrån målet att fånga in det breda spektrum av perspektiv på tiggeri som finns i debatten om tiggeriförbud i Vellinge. Enligt Svensson och Ahrne (2015:26) kan man använda sig av olika typer av material för att få fram komplexiteten i ett samhälleligt fenomen. Analysen behöver inte utmynna i en bedömning om vilket material som är mest sant utan kan ta fasta på alla beskrivningar av fenomenet (Ibid). För att identifiera olika problemperspektiv i debatten om tiggeriförbud har vi därför valt att analysera flera olika typer av texter, nämligen domar, politiska beslut och tidningsartiklar.

Genom att söka, tiggeri*, i artikeldatabasen Retriever kunde vi snabbt se att tiggeriförbudet i Vellinge gett upphov till en hel del diskussion i media, framförallt högsta förvaltningsdomstolens dom (målnummer 2149–18) som lett till att kommunen kunnat genomföra förbudet. Vi gjorden en pragmatisk bedömning att högsta förvaltningsdomstolens dom skulle kunna vara ett bra dokument för studien att utgå ifrån. Justesen & Mik-Meyer (2010:107) menar att texter vanligen refererar till andra texter, vilket skapar ett nätverk av texter som hänger samman, vilket kallas *intertextualitet*. Intertextualiteten har fått en avgörande roll vid urvalet av resterande material till vår dokumentstudie, då Högsta förvaltningsdomstolens dom är relaterade till andra domar och beslut. Genom sökverktyget Google fick vi fram Länsstyrelsen Skånes beslut (dnr 213-25584-17) att upphäva ändringarna i Vellinges ordningsföreskrifter. Vi har sedan använt oss av databasen Juno för att få fram Förvaltningsrättens dom (mål nr 10477–17) där en kommunmedlem överklagat Vellinge kommuns beslut att införa ett tiggeriförbud i de lokala ordningsföreskrifterna och Förvaltningsrättens dom (mål nr 12327–17) samt Kammarrättens dom (målnummer 754-18) som båda ledde fram till Högsta förvaltningsdomstolens domslut. Vi kontaktade även Vellinge kommun och begärde att få ta del av handlingar som berört förslaget till ändringarna i de lokala ordningsföreskrifterna. Dokumenten vi fick till oss av kommunen tillförde inget nytt till vårt material och vi har därför beslutat att inte använda dem i analysen.

För att få in ytterligare perspektiv till studien har vi valt att analysera tidningsartiklar från *Lokaltidningen Vellinge*. Vi valde att begränsa oss till den aktuella kommunens lokala tidning eftersom den tar upp åsikter och tankar hos dem som blivit direkt berörda av Högsta förvaltningsdomstolens dom. På Lokaltidningen Vellinges hemsida sökte vi på "tigg" i sökfältet och fick upp totalt 108 träffar. Utav de artiklarna har sedan 29 artiklar valts ut. Vi

valde att utesluta tidningsartiklar där tiggeri endast nämns, där texten huvudsakligen handlar om ett annat tema. Vi har valt att använda oss av nyhetsartiklar, debattartiklar, ledare och insändare för att inte riskera att utesluta något perspektiv. Artiklarna är från tidsperioden 2015-04-07 till 2019-10-16, det vill säga att de inrymmer beskrivningar av tiggeri innan, efter och under tiden för införandet av tiggeriförbudet i Vellinge.

4.3 Tillvägagångssätt

4.3.1 Perspektivansats som analysverktyg

För att analysera materialet har Jönsons perspektivansats och perspektivschema använts. Perspektivschemas olika komponenter utgår ifrån sju delar för att beskriva perspektiv på ett socialt problem, dessa är: karaktär, orsaker, konsekvenser och omfattning, historia och utveckling, lösningar, aktörer samt illustrationer och exempel. Enligt Jönson (2010:7) kan man med hjälp av perspektivansatsen identifiera och förstå sociala problem som problemperspektiv i olika problemfrågor. Jönson (2010:16) menar att perspektivansatsen kan fungera som ett hjälpverktyg för en mer systematisk analys av sociala problem. Vi kommer att använda perspektivschemas för att bena upp beskrivningar av tiggeri i det empiriska materialet och på så sätt synliggöra mönster. I kodningen av vårt material användes alla kategorier (se Tabell 1 Perspektivschema). Detta i syfte att identifiera olika problemversioner och diskutera motsägelsefulla problemkonstruktioner.

Problemkomponent	Frågor
Karaktär	Vad för slags problem är det? Var är det lokaliserat? Hur anses det vara besläktat med andra problem? Har problemet någon "kärna", någon bärande idé? Hur ser avgränsningarna ut?
Orsaker	Vilka orsaker anges? En eller flera sammanhängande? Voluntaristiska eller deterministiska förklaringar? Talas det om omoral och skuld?
Konsekvenser och omfattning	Vilka slags skador och olägenheter beskrivs? Anses problemet vara litet och avgränsat eller stort? Ett hot? Hanterbart eller ohanterligt?
Historia och utveckling	Hur beskrivs uppkomst, upptäckt, utveckling och framtid/prognos?
Lösningar	Vilka förslag till lösningar ges och vem anses vara lämplig och/eller ansvarig att lösa problemet? Experter?
Aktörer (drama och roller)	Vilka är problemets huvudsakliga aktörer? Förekommer dramatiserande utpekanden av offer/stackare, skurkar, räddare, publik?
Illustrationer och exempel	Vilka metaforer, bärande begrepp, typfallsberättelser, slagord och ikoner används när problemet beskrivs? Hur personifieras problemet?

Tabell 1 - Perspektivschema (Jönson, 2010:26–27)

4.3.2 Bearbetning

Vi skrev ut allt vårt material i pappersform. När vi skulle börja koda materialet tilldelades varje kategori i analyschemat (Se Tabell 1-Perspektivschema) en egen färg. Tillsammans gick vi igenom materialet och markerade ord, textpassager och stycken med färgade markeringspennor utifrån de sju kategorierna. Sedan plockades allt vi hade markerat inom varje kategori ut och varsitt dokument med de sammanställda textpassagerna skapades. I de olika kategorierna kunde vi då utläsa att det fanns stora skillnader i hur tiggeriet beskrevs. Bland annat kunde en uppdelning av två olika läger göras: förespråkare och motståndare till tiggeriförbudet. Vi valde därför att dela upp textpassager från de olika kategorierna som tydligt kunde kopplas till förespråkare eller motståndare av tiggeriförbudet i Vellinge. Efter att vi plockat ut alla textpassager till alla kategorier samt textpassager som var representativa för de som är för och mot ett tiggeriförbud, läste vi materialet och gjorde gemensamt en sammanfattande beskrivning av resultatet. Därefter gjorde vi tankekartor där vi skrev ner våra tankar utifrån våra sammanfattande beskrivningar, vilket blev underlaget för analysen. Under

analysens gång har vi även skrivit ner de motiveringar som förespråkare och motståndare till tiggeriförbudet uttrycker. Dessa motiveringar har sedan delats in i olika teman utifrån hur de hänger ihop, dessa teman skapar tillsammans rubrikerna för den andra delen av analysen som handlar om moraliska redovisningar.

Jönson (2010:37) skriver att alla kategorierna inte behöver användas i en studie, utan att det är en fördel att låta materialet visa vägen för vad som är intressant och relevant att ha med. Vi har valt att plocka bort kategorierna "illustrationer/exempel" och "historia och utveckling", då vi i analysen av materialet upptäckt att de textpassager som kodats under dessa kategorier inte tillförde något till analysen.

4.4 Förförståelse

Vid kvalitativ forskning ses forskaren som ett viktigt instrument i studien, eftersom forskaren formar studien genom metodologiska och teoretiska val (Svensson & Ahrne, 2015:24). Vi har därför i det här avsnittet valt att redogöra för vår förförståelse. Vi har innan studien reflekterat över *vilka* det är man ser tiggera, men inte vidare kring *varför* det är just dessa människor vi ser eller hur de har hamnat där. Vi har utifrån massmedia fått en bild av att många av personerna som tigger i Sverige är från Rumänien och att många av dessa är romer. I mötet med tiggare slår det oss båda vilket privilegierat liv vi lever och hur bedrövligt det är att människor ska behöva be om pengar i ett välfärdssamhälle som Sverige. För oss är det svårt att sätta oss in i, i vilken situation vi själva hade övervägt att tiggera, men vi tänker att om vi saknade förutsättningar att arbeta och hade en familj att försörja så skulle vi nog också tiggera. Vi är två personer som är uppvuxna i olika delar av Sverige och trots det delar vi båda en uppfattning om att tiggeriet har bytt skepnad och ökat i omfattning under vår levnadstid. Vi har båda två arbetat med utsatta grupper där vi kommit i kontakt med personer som livnärt sig genom att tiggera, vilket bidrog till att vi blev upprörda när vi hörde talas om tiggeriförbud. Enligt Ahrne och Svensson (2015:8) är man som samhällsforskare alltid en del av det man forskar om, nämligen samhället. Detta innebär att man ofta går in med en del förväntningar, föreställningar och ibland även starka värderingar om det som ska undersökas (Ibid.). Självklart har vårt intresse för människors lika värde och våra ställningstaganden i frågan om tiggeriförbud påverkat valet av tiggeri som ämne för studien. Eftersom vår studie syftar till att undersöka ett fenomen som även är av politisk karaktär har det varit viktigt för oss att i möjligaste mån bibehålla en neutralitet under arbetets gång. Studien syftar inte till att utröna

svar om vad som är rätt och fel, utan har som tidigare nämnt för avsikt att belysa ställningstaganden och problemperspektiv.

4.5 Tillförlitlighet

Som tidigare nämnts formas studien av alla de metodologiska och teoretiska val som görs av de som genomför studien (Svensson & Ahrne, 2015:24). Genom att i texten motivera och explicitgöra för de metodologiska och teoretiska valen som gjorts under arbetsprocessens gång önskar vi att tydliggöra för läsaren vilka val vi gjort och varför vi gjort just de valen (Justesen & Mik-Meyer, 2010:32–33). Om undersökningens premisser synliggörs så har läsaren möjlighet att själv bedöma rimligheten i de val som gjorts och därmed värdera studiens trovärdighet (Justesen & Mik-Meyer, 2010:41). För att öka studiens tillförlitlighet har vi under arbetets gång analyserat materialet parallellt för att sedan gemensamt diskutera likheter och meningsskiljaktigheter (Bryman, 2011:352).

Genom att använda oss av ett redan befintligt material undviker vi även att påverka framställningen av det empiriska materialet till skillnad från exempelvis vid en intervju. Bryman (2011:497) menar att man inte kan utgå ifrån att dokument är objektiva beskrivningar av en situation. Det är viktigt att komma ihåg att alla texter är skapade i ett visst sammanhang, med ett syfte och riktad till en utvald målgrupp (Bryman, 2011:501). När materialet analyseras är det därmed viktigt att komma ihåg att de dokument som analyserats skapats av någon som har ett mål och en mening med det som skrivs och att vi analyserar texten i en annan kontext än den skapades i.

Enligt Justesen och Mik-Meyer (2010:32) råder det en bred enighet om att *koherens* och *konsistens* är viktiga kvalitetskriterier i väl genomförda studier. Koherens innebär i det här sammanhanget att de enskilda delarna i en undersökning är logiskt sammanhängande. I vår studie har vi lagt mycket energi på att det ska finnas en tydlig röd tråd mellan problem, teori, metod och analys. Konsistens som kvalitetskriterium innebär att det inte får finnas några motsägelser utan att begrepp, metod och teorier ska vara klart definierade och användas på ett konsekvent sätt genom hela studien (Justesen & Mik-Meyer, 2010:32). Vi har därför valt att i löpande text tydligt skriva ut hur vi väljer att definiera olika begrepp. Vi har även valt att utveckla vår användning av begreppet “tiggare” i avsnittet 1.3 Begrepp.

Det finns även kvalitetskriterier som är specifika för det konstruktionistiska perspektivet, ett sådant kriterium är reflexivitet, som bygger på att författaren av en studie öppet ska lägga fram sina reflektioner kring vad den egna positionen och erfarenheten har för betydelse för undersökningen (Justesen & Mik-Meyer, 2010:41). Vi anser att vi behandlar kriteriet om reflexivitet i avsnittet 4.4 Förförståelse. Enligt Bryman (2011:501) kommer de som analyserar materialet alltid ge en spegling av ens personliga tolkningar av det empiriska materialet, vilket innebär att man ska vara försiktig med att dra slutsatsen att den egna tolkningen av materialet är densamma som någon annan kommer fram till. Vi har under arbetets gång ansträngt oss för att ta alla beskrivningar, argument, ståndpunkter och motiveringar om tiggeri och tiggeriförbud på lika stort allvar. Ett moment där vi är medvetna om att vi som författare kan ha påverkat studiens utfall, är när vi tagit ställning till om aktörer i materialet är för eller emot tiggeriförbudet. I de flesta fall är aktörens inställning till tiggeriförbudet utskrivet, men i några fall har vi utifrån textens helhet själva behövt göra en bedömning av aktörens inställning till tiggeriförbudet.

En studies trovärdighet kan kopplas till möjligheten att *generalisera* sitt resultat till en större population eller en annan miljö än den som studerats (Svensson & Ahrne, 2015:26). Vi har valt att genomföra en fallstudie av ett specifikt fenomen i en specifik kommun, vilket begränsar möjligheten att generalisera resultatet till andra områden och miljöer. Om vi valt att jämföra reaktionerna på införandet av tiggeriförbud i flera kommuner eller länder hade vi haft större möjlighet att tala om generaliserbarhet. Svensson och Ahrne (2015:27) menar att det är svårt att hävda på allmänna tendenser även om samma resultat hittats på flera ställen, då det aldrig går att med säkerhet veta vad som skulle hända om man studerade ytterligare ett fall. Samtidigt finns det inget som säger att vårt resultat inte skulle gå att återfinna i ett annat område eller miljö, utan det skulle kunna undersökas och diskuteras i en annan studie.

4.6 Etiska överväganden

Forskningskravet innebär att den forskning som bedrivs ska vara av god kvalitet och vara betydelsefull, då den innebär utveckling för både individen och samhället (Vetenskapsrådet, u.å:5). Vidare ska forskare alltid ta hänsyn till individskyddskravet för att minimera skada och obehag för de berörda deltagarna i studien (ibid.). Individskyddskravet rymmer i sin tur fyra etiska principer: *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* (Bryman, 2011:131–132). *Konfidentialitetskravet* syftar till att säkerställa

deltagarnas anonymitet (Vetenskapsrådet, u.å:12). Materialet i vår studie består bland annat av domar, vilket klassas som en allmän handling. Enligt *Tryckfrihetsförordningen* (1949:105) 2 kap 4§ anses en handling allmän om den förvaras hos en myndighet och är inkommen eller upprättad hos myndigheten. Den andra delen av vårt material består av offentligt publicerade tidningsartiklar som ligger uppe för läsning på *Lokaltidningen Vellinges* hemsida. Eftersom vi även beskrivit hur vi gått tillväga för att hitta vårt material skulle det kunna innebära att personers identitet kan fastställas. Då texterna är offentligt publicerade kan antas att författarna haft för avsikt att sprida sina tankar och lämna de tillgängliga för allmänheten. Likt Jönsons (2006:23) resonemang tänker vi att uppgifter som redan exponerats och givits stor offentlighet, inte är speciellt känsliga att kommentera som forskare. Vi anser att vi därmed uppfyller konfidentialitetskravet. Vi har inga personer som aktivt deltar i vår studie, vilket gör att Informationskravet och samtyckeskravet inte är inte applicerbart. Vår studie uppfyller även nyttjandekravet, då vi endast ämnar använda materialet i forskningssyfte (Vetenskapsrådet, u.å:14).

5. Resultat och Analys

I det här avsnittet presenteras studiens resultat och analys. För att besvara studiens första frågeställning kommer vi att utifrån kategorierna i Jönsons (2010) perspektivansats beskriva de två problemperspektiv vi identifierat. Vi kommer presentera vad som karaktäriserar respektive perspektiv och belysa deras likheter och skillnader. För att besvara studiens andra frågeställning kommer vi i den andra delen av analysen beskriva hur aktörer använder sig av moraliska redovisningar för att argumentera för sig själva och sin position i debatten om tiggeriförbud i Vellinge.

5.1 Problemperspektiv på tiggeri i Vellinge

Vi har i debatten om tiggeriförbud i Vellinge identifierat två problemperspektiv, att vara *för ett tiggeriförbud* och att vara *mot ett tiggeriförbud*. De två problemperspektiven har vissa saker gemensamt men skiljer sig också mycket åt. Vi kommer nedan presentera innehållet i de olika problemperspektiven och belysa dessa skillnader och likheter. Problemperspektiven kommer att delas upp och presenteras efter Jönsons (2010) kategorier i perspektivschema för att så tydligt som möjligt belysa vilken betydelse respektive problemperspektiv får för synen

på aktörer, karaktär, orsaker och lösningar av tiggeri i debatten om tiggeriförbud (Se Tabell 1- Perspektivschema).

5.1.1 Problemets aktörer

Vi har strävat mot att urskilja vilka aktörer som kommer till tals och vilka det talas om i debatten om tiggeriförbud i Vellinge (Se Bilaga 1). I *Tabell 3-Aktörer i debatten*, nämns antalet aktörer som själva kommer till tals genom tidningsartiklar i debatten om tiggeriförbud.

Politiker	Myndighets- personer	Frivillig- organisation	Personer från handelsverksamhet	Forskare	Tiggare	Kommuninvånare
4	7	2	2	1	3	9

Tabell 3-Aktörer i debatten

I debatten om tiggeri och tiggeriförbud kommer många av aktörerna själva till tals, men det finns även aktörer som det endast talas om, till exempel Liberalerna, Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna (se Bilaga 1). Det går att se en skillnad i vilka aktörer som kommer till tals och vilka det talas om inom de två problemperspektiven. Den första skillnaden som bör nämnas är att det är färre aktörer som kommer till tals på förespråkarnas sida. De aktörer som har de mest framträdande och aktiva rollerna i debatten för ett tiggeriförbud är: kommunstyrelsens moderate ordförande och kommuninvånare. Av dem som är motståndare till ett tiggeriförbud är de mest framträdande aktörerna: Kommunpolitiker från Miljöpartiet och Nya Listan, kommuninvånare, frivilligorganisationer samt tiggarna själva. På motståndarsidan är tiggarna de aktörer som andra aktörer talar mest om och det är även inom det här problemperspektivet som tiggarna själva kommer till tals.

När aktörer från de två problemperspektiven talar om människor som tigger använder de olika benämningar för att beskriva dem. Benämningen "tiggare" används både av dem som förespråkar ett tiggeriförbud och av dem som är motståndare till ett förbud. Dock använder de som är mot förbudet främst benämningen "tiggare" i samband med att de beskriver åsikterna hos personer som förespråkar ett tiggeriförbud. Av de som förespråkar ett förbud används benämningar som ex. "tiggarna", "penninginsamlare" och "personer som ägnar sig åt passiv insamling av pengar" (se Bilaga 2). Förespråkarnas benämningar utelämnar andra egenskaper hos de som tigger, vilket medför en avhumanisering, då tiggarna endast kopplas till vad de gör (samlar in pengar). De som är motståndare av ett tiggeriförbud benämner människorna

som tigger genom att använda deras namn eller genom olika egenskaper, exempelvis “rom”, “utsatt”, “fattig”, “ung” eller “pappa” (se Bilaga 2). De som förespråkar ett tiggeriförbud använder sig av sex olika benämningar, medan de som är motståndare till ett tiggeriförbud använder 31 olika sätt att benämna människor som tigger (se Bilaga 2).

I beskrivningar av problem kan det förekomma dramatiserande utpekanden av offer, stackare, skurkar, räddare och publik (Se tabell 1-Perspektivschema). I analysen av materialet har sådana dramatiserande utpekanden kunnat identifieras. Inom problemperspektivet för ett tiggeriförbud framställs tiggarna som skurkar då de skräpar ned, urinerar offentligt och stör den allmänna ordningen (A1, A16). Kommuninvånarna och näringsidkarna lyfts fram som offer för tiggeri, då det är de som anses påverkas av ordningsstörningarna. Vidare framhåller Moderaterna och kommunfullmäktige sig själva som räddare, då de ska skydda kommuninvånarna från de som tigger (A13, A20). Inom problemperspektivet mot ett tiggeriförbud framställs tiggare som stackare och offer, då de saknar pengar, skyddsnät och diskrimineras (A24, A25, A28). Människorätsorganisationer och enskilda individer både framstår som räddare och framställer sig själva som räddare, då de lindrar tiggarnas situation genom att ge dem pengar, ta över huvudet och hjälper dem ut i arbete (A14, A26). Moderaterna framstår som en aktiv aktör i att driva fram ett tiggeriförbud, vilket gör att de i debatten ofta hamnar i konflikt med kommunpolitiker från Miljöpartiet och Nya listan som är aktiva motståndare till förbudet. I konflikten pekats Moderaterna ut som normöverträdare och skurkar av Miljöpartiet och Nya Listan, partier som menar att det är omoraliskt att förbjuda människor från att tigga.

Det kan låta fint när Vellingemoderaterna säger att tiggarna istället ska få hjälp i deras hemland. Något som helst förtydligande kring hur det skulle ske och än mindre någon aktiv åtgärd i den riktningen finns emellertid inte. Ett förbud är således enbart till skada för personer som redan har det svårt (A8).

När aktörer från de två problemperspektiven hamnar i konflikt, ifrågasätter de varandras agerande och anklagar varandra för att begå normöverträdande handlingar. I de situationerna förklarar och motiverar aktörerna sina handlingar för att försvara sig själva och sin position i debatten om tiggeriförbud. Denna upptäckt kommer att analyseras med hjälp av accountsteorin lite längre fram (se avsnitt 5.2 Moraliska redovisningar för och mot tiggeriförbud).

5.1.2 Problemets karaktär

Inom båda problemperspektiven anser de att en person endast ägnar sig åt tiggeri ifall den saknar annan inkomst, det framgår därmed att tiggeri är nära besläktat med fattigdom. De som tigger saknar pengar till det mest basala som mat, kläder och boende och använder de pengarna som de får genom att tigga till detta (A2, A25, A26). De båda problemperspektiven delar även samma uppfattning om vart i kommunen som tiggeriet är lokaliserat, nämligen i anslutning till butiker och entréer (A3, A15, A16).

Både de som förespråkar tiggeriförbud och de som är motståndare till ett förbud anser att det inte är värdigt att tigga och de har en gemensam strävan efter att ingen ska behöva tigga. Det går dock att se vissa skillnader i hur de som förespråkar ett tiggeriförbud väljer att beskriva tiggeri jämfört med de som är motståndare till ett tiggeriförbud. De som är för ett tiggeriförbud karaktäriserar tiggeri som ett ordningsproblem, och menar att tiggeri på olika sätt stör den allmänna ordningen och skapar obehag för personer som befinner sig i tiggeriets närvaro (A11, A16). Detta skiljer sig mycket från hur motståndarna karaktäriserar problemet:

Vidare kan ifrågasättas att handlingen, att sitta eller stå på en plats och verbalt eller genom en skylt be en annan person om hjälp, överhuvudtaget kan utgöra en ordningsstörning.

(Förvaltningsrättens dom mål 10477–17)

För att visa på att tiggeri stör beskriver förespråkarna främst vad tiggarna gör och utelämnar beskrivningar om vem det är som tigger och anledningen till att personen tigger. De beskriver att tiggare sitter utanför butiker, de samlar pengar, de skräpar ner, de uträttar behov i naturen (A1). Förespråkarna anser tiggarnas beteende vara så normbrytande att människor anser att de bör bryta mot svensk lag. I Förvaltningsrättens dom (mål nr 12327–17) anför Vellinge kommun följande:

Störningarna förekommer på daglig basis och således med kontinuitet, vilket skapar en stor otrygghetskänsla och negativ påverkan på kommunmedlemmarna, på ett sätt som måste anses nå upp till gränsen för vad som får anses störa den allmänna ordningen.

Motståndarna till tiggeriförbud gör istället detaljerade beskrivningar av personen eller personerna som tigger och anledningen till att de tigger.

Med tre barn att försörja och inga andra jobb att få, beslutade hon sig för att återvända till Vellinge. Barnen bor med hennes mamma i Rumänien (A23).

De beskrivs åka till Sverige ensamma och att eventuella barn får stanna i hemlandet med den andra föräldern eller morföräldrar. Fler utav motståndarna nämner tiggarens saknad av familjen och att de åker fram och tillbaka mellan hemlandet och Sverige med några månaders mellanrum (A2, A28).

Motståndarna till tiggeriförbudet beskriver tiggeri som ett socialt problem som bottnar i utsatthet och diskriminering av romer (A14, A29). Inom det problemperspektiv där man är mot ett tiggeriförbud pekar de på att romer inte erbjuds samma möjligheter till skola, arbete och sociala förmåner varken i sitt hemland eller i andra delar av Europa och därför tvingas leva på gatan. De som är motståndare till ett förbud tar även upp exempel på hur människor utnyttjar tiggarnas utsatthet:

Desto värre utsatthet desto högre är risken för utnyttjande... (A14)

Romer beskrivs som en utnyttjad, diskriminerad och socialt exkluderad grupp. En person nämner sexköp, andra nämner organiserad kriminalitet och ett flertal nämner utnyttjande i generella termer (A10, A14, A28). Motståndarna menar att tiggarnas närvaro och den synliga utsattheten gör att människor förlorar tron på samhällets förmåga att ta hand om människor i utsatta situationer. En representant från handelsbranschen uttrycker situationen såhär:

Tusentals människor far illa, kunder och resenärer känner sig besvärade och handlare och andra näringsidkare känner sig övergivna av ett samhälle som man borde kunna lita på (A5).

Tiggeri ingår inte i medborgarnas bild om vad som ska anses skäligt för en individ, vilket gör att de anser att välfärdsstaten sviker dem genom att inte agera.

Sammanfattningsvis har vi i materialet kunnat se en skillnad i hur de som förespråkar ett tiggeriförbud karakteriserar tiggeri jämfört med de som är motståndare till ett tiggeriförbud.

De som förespråkar ett tiggeriförbud beskriver mestadels tiggeri utifrån deras egen upplevelse av tiggarnas närvaro, medan de som är motståndare i större utsträckning beskriver tiggeri utifrån tiggarens upplevelse. Förespråkarna kopplar tiggeri främst till tiggarnas beteenden, medan de som är motståndare av ett förbud istället kopplar tiggeri till diskriminering och utsatthet.

5.1.3 Problemets orsaker

Både de som förespråkar ett tiggeriförbud och de som är motståndare av ett tiggeriförbud pekar på att tiggarna kommer från EU-länder som brister i ansvaret för sina medborgare.

Dessa människor skulle inte komma till Sverige om inte situationen på hemmaplan var ännu värre (A5).

Hemländerna anses inte ta ansvar för det ekonomiska bistånd som länderna får från EU för att förbättra situationen för ländernas befolkning. De som förespråkar ett tiggeriförbud anser att Sverige bidrar ekonomiskt till tiggarnas hemländer utan att länderna tar ansvar för sina medborgare, som istället kommer hit och ber om hjälp (A6). Inom problemperspektivet där man är för ett tiggeriförbud förekommer det fler utpekande av hemländerna som orsaken till tiggarnas närvaro i Sverige än vad det gör hos de som är motståndare. Förespråkarna menar även att EU:s brist på gränskontroll är en orsak, då människor rör sig fritt över gränserna.

EU har öppnat våra gränser för kriminella. EU:s fria rörlighet är roten till en stor del av problemen i vårt land. Över våra gränser flödar nu narkotika, vapen, tiggare och illegala invandrare helt fritt (A27).

Förespråkarna till ett tiggeriförbud menar att orsaken till att tiggeriet fortgår är att Sverige och EU saknar lagstiftning till att begränsa tiggares vistelse i Sverige. Överlag kan sägas att de orsaker till tiggeriet som förespråkarna pekar på är just EU:s fria rörlighet och hemländernas bristande förmåga (A1, A27). Förespråkarna som pekar på den fria rörligheten inom EU som en orsak till tiggarnas närvaro i Sverige, utelämnar att beskriva varför dessa personer väljer att lämna sina hemländer för att komma till Sverige.

Även om motståndarna är eniga med förespråkarna om att hemländernas brist på ansvar är orsaken till tiggarnas närvaro i Sverige, pekar de på en annan orsak. De som är motståndare

av ett tiggeriförbud anser att tiggarnas hemländer inte tar ansvar för att sätta stopp för den pågående diskrimineringen av romer (A24, A29). Inom det här problemperspektivet pekas det på att många av de som tigger tillhör minoriteten romer och diskrimineras av sina hemländer, vilket innebär att de inte får samma förutsättningar som resterande del av befolkningen. Den fria rörligheten ses då snarare som romernas utväg från diskrimineringen i hemlandet, än en orsak till tiggeri. Motståndarna beskriver istället diskrimineringen av romer som en orsak till tiggeri. Diskrimineringen i hemlandet har bidragit till att de saknar språkkunskaper, arbetslivserfarenhet och utbildning, vilket gör att de har svårt att få arbete när de kommer till Sverige (A4, A22, A28). De tvingas istället att tigga för sin försörjning. En av människorna som tigger som kommer till tals uttrycker situationen såhär:

Om du redan har pengar kan du få jobb men om du inte har pengar har du ingenting(A2).

Att inte ha ett jobb blir problematiskt i Sverige, vars välfärdssamhälle har en starkt etablerad arbetslinje. Många sociala förmåner inom det svenska socialförsäkringssystemet är starkt kopplade till ett krav på förvärvsarbete (Blomberg, Hultqvist & Petersson 2016:222). Eftersom människorna som tigger saknar förvärvsarbete påverkas även deras tillgång till det svenska samhällets välfärdsförmåner.

5.1.4 Problemets lösningar

Det lyfts många och vitt skilda sätt att handskas med tiggeri inom båda problemperspektiven, det finns förslag på individ, lokal, nationell och internationell nivå. Det nämns och beskrivs fler lösningar av de som är motståndare till tiggeriförbud än av de som förespråkar ett förbud. Åtgärder som beskrivs av förespråkare av ett förbud verkar främst ha i syfte att få de som tigger att lämna kommunen medan en del av åtgärderna som beskrivs av de som är emot ett förbud verkar ha syftet att inkludera tiggarna i samhället. Målbilden att ingen ska behöva tigga verkar vara gemensam för båda, men hur vägen dit ska se ut skiljer sig åt.

Lösningar beskrivna av förespråkare (6)	Lösningar beskrivna av motståndare (12)
Ger inte pengar till tiggare	Skänka pengar till tiggare
Efterfrågar nationellt förbud med tydligare lagstiftning	Skänka pengar till organisationer som arbetar för att förbättra tiggarnas situation
Inför lokalt förbud mot passiv insamling av pengar för att kunna avvisa personer	Skänka pengar till tiggarnas hemländer
Kommuninvånare klagar till polis och myndigheter för att de ska agera	Erbjuda tiggarna praktikplats som första steg in på arbetsmarknaden
Kommunen efterfrågar att frågan ska lyftas på riksplanet	Arbeta med samhällsinkludering och samhällsguidning
Staten skickar pengar till hemländerna för att de ska lösa situationen	Efterfrågar nationell handlingsplan
	Efterfrågar nationell lösning med positivt alternativ för tiggarna
	Agera medmänskligt, solidariskt och gästvänligt
	Lär ut svenska
	Sprida information om fattigdom och EU-migranternas situation
	Tiggarna söker efter alternativa sätt att försörja sig t.ex. att sälja saker, erbjuda tjänster, söka jobb och panta burkar
	Överklaga beslut som diskriminerar romer

Tabell 2-Problemperspektivens lösningar

Som vi kan se (Tabell 2-Problemperspektivens lösningar) skiljer sig lösningarna åt inom respektive problemperspektiv. Vad som också går att utläsa är att motståndarna presenterar ett antal fler svar på tiggeriet.

Som tidigare nämnts anser de inom båda problemperspektiven att bristen på ansvar för utsatta grupper i tiggarnas hemländer anses vara en orsak till att de befinner sig i Sverige. Därmed är det inte förvånande att tiggarnas hemländer pekats ut som huvudansvariga för att lösa situationen (A7, A8, A18). Samtidigt verkar de inom båda problemperspektiven vara införstådda med att hemländerna inte kommer ta ansvar för hela sin befolkning utan att något annat sker först. Hos förespråkarna till ett tiggeriförbud går det att utläsa en underton av att hemländerna inte kommer att ta tag i situationen så länge Sverige "löser" problemet åt dem, genom att låta tiggarna vara kvar i Sverige. Förespråkarna tar upp att Sverige redan bidragit

till att hjälpa de som tigger genom att den svenska staten bidragit ekonomiskt till fattiga EU-länder. Kommunstyrelsens moderate ordförande uttrycker att:

De som kommer hit för att tigga kommer huvudsakligen från Rumänien och Bulgarien, det vill säga EU-länder som vi skjuter till mycket pengar. I grund och botten är det deras hemländers ansvar att ta hand om sina medborgare och sätta in sociala åtgärder precis som vi gör för våra medborgare (A6).

Det framstår som att förespråkarna anser att Sverige inte ska ta på sig mer ansvar för tiggarnas situation. Sverige anses ha gjort tillräckligt och bör därmed förbjuda tiggeri. Förespråkarna eftersträvar en tydlig nationell lagstiftning för att hantera tiggeri. Kommunstyrelsens moderate ordförande säger att "Det finns en otydlighet i den nuvarande lagstiftningen"(A10). De som är för ett tiggeriförbud eftersträvar ett nationellt tiggeriförbud, men anser att Sveriges kommuner ska kunna införa ett lokalt tiggeriförbud i väntan på att ett nationellt tiggeriförbud ska komma till stånd (A19).

Motståndarna till ett tiggeriförbud anser också att det främst är hemländerna som är ansvariga att hjälpa sina medborgare (A7). De verkar anse att tiggarnas hemländer inte är i stånd att lösa situationen på egen hand eller inom en snar framtid, vilket illustreras av ett uttalande från Länsstyrelsens utvecklingsstrateg:

Långsiktigt finns naturligtvis lösningen på problemen i hemländerna. Men dit är vägen lång (A6).

Motståndarnas strävan efter en lösning nationellt eller internationellt hindrar inte dem från att vilja lindra situationen för de som tigger. De som är mot ett tiggeriförbud anser att Sverige måste ta ansvar i väntan på att hemländerna ska agera. De menar på att det finns ett medmänskligt ansvar att hjälpa individer som har det svårt, vilket illustreras av det här citatet:

Politiker ska inte använda straffrätten till att straffa de som ber om hjälp. Medmänsklighet och stöd behövs, men inte lagstiftning för att jaga de fattiga (A9).

Inom problemperspektivet som är mot ett tiggeriförbud går det att ana en uppmaning till att anmäla kriminellt beteende till polisen, istället för att eftersträva ett tiggeriförbud som gör det kriminellt att tigga. Motståndarna till ett tiggeriförbud menar att situationen kan förbättras om man anmäler och lagför personer som begår kriminella handlingar, både de som utnyttjar människor som tigger, men även tiggare som skräpar ned och urinerar offentligt. I förvaltningsrättens dom (mål nr 12327–17) skrivs det att:

Vellinge kommun anför bland annat att de personer som ägnar sig åt passiv insamling av pengar (tiggeri) orsakat störningar som upprepad urinering och nedskräpning på allmän plats. Länsstyrelsen anser inte att detta direkt orsakas av den handling som kommunen förbjudit. Dessutom finns förbud mot nedskräpning i miljöbalken och urinering utomhus utgör föregelseväckande beteende.

Motståndarna till tiggeriförbud vill hitta andra nationella lösningar än ett förbud och menar på att ett lokalt tiggeriförbud inte hjälper någon utan endast flyttar på problemet.

Men vart leder ett lokalt tiggeriförbud i Vellinge? Möjligen att döva ett och annat samvete samtidigt som man vältrar över problemet på invånare i andra kommuner(A6).

5.1.5 Problemets konsekvenser och omfattning

Problemets konsekvenser och omfattning är den kategori där skillnaden är som störst mellan de två olika problemperspektiven. De som förespråkar ett tiggeriförbud beskriver en rad olika konsekvenser som tiggeri har i Vellinge. Framförallt framförs det att tiggeri stör den allmänna ordningen i kommunen. Kommuninvånare och näringsidkare önskar att kommunen tar tag i frågan om tiggeri (A7, A11). Både kommuninvånare och näringsidkare har uppgett klagomål till kommun och polis rörande tiggeri vilket framgår av förvaltningsrättens dom (mål nr 12327–17) där kommunen anför att:

Av klagomålen framgår bl.a. att penninginsamlarna kontinuerligt uppehåller sig i direkt anslutning till in- och utpassager vid butiker, att insamlingen sker kontinuerlig och därmed orsakar störningar såsom upprepad urinering och nedskräpning på allmän plats och att den

allmänna näringen störs eftersom kommunmedlemmarna tycker att det är obehagligt att gå till affärerna

Invånarna vill inte gå in i affärer eller ta ut pengar ur bankomater i tiggarnas närvaro, vilket i sin tur påverkar näringsidkarnas verksamhet negativt. Vellinge kommuns styrelseordförande, som förespråkar ett tiggeriförbud, menar att det är angeläget för Sveriges kommuner att införa ett tiggeriförbud (A16). De som är förespråkare av ett tiggeriförbud anser att det saknas en tydlig lagstiftning för att reglera eller begränsa tiggeri, vilket skapar en konflikt mellan mänskliga fri- och rättigheter kontra kommunens självbestämmande över vilka ordningsföreskrifter som är nödvändiga för att upprätthålla den allmänna ordningen i kommunen. I förvaltningsrättens dom (mål nr 12327–17) går det att läsa:

Enligt kommunens bedömning ska det i detta sammanhang särskilt beaktas att det numera synes finnas konsensus kring att passiv penninginsamling i mycket begränsad omfattning hjälper de personer som ägnar sig åt detta. Det kan därmed ifrågasättas om friheten att samla in pengar är tillräckligt skyddsvärd för att väga tyngre än kommunens kommunmedlemmars utbredda uppfattning om att tiggeriet stör den allmänna ordningen.

Konflikten grundar sig i att människor inom de olika problemperspektiven tolkar lagar olika och tillskriver olika lagar olika värde. Av Förvaltningsrättens dom (mål nr 10477–17) framgår det att motståndare till ett tiggeriförbud anser att ett tiggeriförbud inskränker på människans fri- och rättigheter och att de anser att de mänskliga fri- och rättigheterna ska värderas högre än att de ska inskränkas för att kommuninvånare känner obehag av att konfronteras med tiggare. Förespråkare av tiggeriförbudet hävdar att kommunen har rätt att använda sin förskrivningsrätt av lokala ordningsföreskrifter för att förbjuda passivt insamlande av pengar i syfte att upprätthålla den allmänna ordningen i kommunen (Förvaltningsrätten mål nr 12327–17). Att kommunen begränsat tillämpningsområdet av tiggeriförbudet till fem platser i kommunen gör att Högsta förvaltningsdomstolen anser att förbudet inte inskränker på den enskildas frihet (mål nr 2149–18).

Det är tydligt att de som förespråkar ett tiggeriförbud vill framhäva att tiggeri påverkar många personer och att det är vanligt förekommande genom att de i sina beskrivningar använder fraser som “flera invånare och näringsidkare önskar att vi tar tag i frågan” (A11) och “orsakat

omfattande störningar av den allmänna ordningen”(A15). Många av de som är mot ett tiggeriförbud menar istället att det är få som tigger, att de som tigger inte stör och att det är få som påverkas av tiggeriet, vilket framgår av beskrivningar som “Det är trist hur Moderaterna på detta sätt jagar 4 till 5 tiggare i kommunen”(A12), “stör inte alls”(A10) och “antalet klagomål är relativt få”(A12). Inom problemperspektivet mot tiggeriförbud är inte tiggeri ett omfattande problem i Vellinge kommun, de anser därför inte att kommunen är i behov av ett lokalt tiggeriförbud. De som är mot ett tiggeriförbud framställer dock i andra avseenden tiggeri som ett stort och betydande problem, men då är det mer i form av ett komplex samhällsproblem än att det orsakar stora ordningsstörningar.

Sedan några år har tiggeriet blivit ett såväl vanligt som ovälkommet inslag i gatubilden över hela vårt land. Tusentals människor från i första hand Rumänien och Bulgarien har kommit till Sverige för att försöka försörja sig och därmed överleva (A5).

Genom dessa formuleringar blir tiggeri till ett globalt problem snarare än ett lokalt problem. Medborgare känner sig svikna av samhället som inte agerar för att förbättra situationen (A5). Att det finns människor som tigger kan på så sätt utmana människors tillit till den svenska välfärdsstatens förmåga att hjälpa människor i utsatta situationer. Motståndare till ett tiggeriförbud bekymrar sig för tiggarnas situation, de anser att tiggarnas utsatta position gör de mer sårbara för utnyttjande och diskriminering (A1, A14, A28). En representant från en människorättsorganisation uttrycker sig såhär:

Att en föreslår nationellt eller lokalt tiggeriförbud bygger på okunskap och grundar sig i antiziganism (rasismen som riktar sig mot romer) - medveten eller omedveten sådan. Precis som myten som sprids om att alla romer som ber om hjälp utnyttjas eller är kriminella på något sätt (A14).

Detta visar på att motståndarna till ett tiggeriförbud anser att diskrimineringen av romer bidrar till att det sprids negativ information om de som tigger. Ett antal av motståndarna uttrycker en oro för att tiggeri är organiserat (A9, A10). En person uttrycker det såhär:

Det är lite kluvet. Jag blir inte förnärad över att de ber om pengar. Men man är ju osäker på om det är organiserat. Det tycker jag inte är okej. Men att fattiga människor ber om hjälp med pengar har jag inga problem med (A10).

Motståndarna vill ge pengar till fattiga människor, men inte till människor som stjälar pengar från fattiga.

Tiggarna uttrycker att de hellre vill arbeta än att tigga (A2, A28). Det går att se att människorna som tigger försöker etablera sig i det svenska samhället. De söker jobb och praktikplatser och i brist på det hittar de småjobb, såsom att sopa utanför entrén och att bära matkassar till äldre (A4, A22). Länsstyrelsens utvecklingsstrateg säger såhär:

...Samtidigt har man på flera platser noterat att personer istället säljer hantverksprodukter. En annan inkomstkälla är försäljning av knappar med olika budskap och att man pantar burkar och flaskor (A18).

Sammanfattningsvis menar vi att det går att se en tydlig skillnad i hur de olika problemperspektiven talar om tiggeriets konsekvenser och omfattning. De som förespråkar ett tiggeriförbud talar främst om konsekvenser för kommunen och kommuninvånarna som kommer i kontakt med tiggeri, medan de som är motståndare till ett tiggeriförbud främst talar om konsekvenser för människorna som tigger.

5.2 Moraliska redovisningar För och Mot tiggeriförbud

I analysen av materialet har vi sett att det finns en spänning mellan de två problemperspektiven. När aktörer från de två problemperspektiven hamnar i konflikt, ifrågasätter de varandras agerande och anklagar varandra för att begå normöverträdande handlingar (se avsnitt 5.1.1 Problemets aktörer). Som vi tidigare nämnt så menar man inom accountsteorin att aktörer använder ursäkter eller rättfärdigande i situationer där man blir ifrågasatt eller anklagad för att begå en felaktig, dålig eller ovälkommen handling (Scott & Lyman 1968:47). Vi har med hjälp av accountsteorin identifierat hur aktörer på olika sätt använder sig av moraliska redovisningar för att ursäkta eller rättfärdiga sig själva och sin position i debatten om tiggeriförbud. I analysen kommer vi presentera sex av dem under

rubrikerna: *goda intentioner, att inte vara värst, att anpassa sig, att söka sympati, värdighet och begränsat handlingsutrymme.*

5.2.1 Goda intentioner

Motståndarna till ett tiggeriförbud anser att det är omoraliskt att införa ett tiggeriförbud. Av förvaltningsrättens dom (mål nr 10477–17) går det att utläsa att motståndarna inte anser att kommunen är i behov av ett förbud och de ifrågasätter hur handlingen att sitta eller stå på en plats och verbalt be om hjälp kan anses vara en ordningsstörning. De pekar ut de som vill införa ett tiggeriförbud som normöverträdare. De som förespråkar ett tiggeriförbud anser att införandet av ett förbud är det bästa för tiggarna, de anser att införandet av ett förbud är det enda sättet att få tiggarnas hemländer att ta ansvar för sina medborgare. Förespråkarna menar att så länge tiggarna tillåts försörja sig genom tiggeri i Sverige finns det ingen anledning för hemländerna att vidta åtgärder. De menar även att människor som tigger cementeras i fattigdom om de tillåts tigga, vilket framgår av ordförande i kommunstyrelsens uttalande:

Vi tycker snarare att tiggeri upprätthåller nöden och den kriminalitet och de beroendeförhållanden som kan kopplas till tiggeri (A9).

Förespråkarna anser att något måste göras för att förbättra situationen. Benoit (2015:23) menar att aktörer kan vädja till omgivningen att inte behöva hållas fullständigt ansvarig för en ifrågasatt handling, genom att inte förneka handlingen utan hävda att agerandet skett utifrån goda intentioner. Att visa på att situationen utan tiggeriförbud medför stor skada, att de skapar ordningsstörningar i kommunen och cementerar tiggarna i fattigdom, kan ses som förespråkarnas sätt att rättfärdiga tiggeriförbudet. Tiggeri anses enligt de som förespråkar ett förbud medföra mer skada än vad det gör nytta för tiggarna. Förespråkarna rättfärdigar införandet av tiggeriförbudet genom att hävda att personerna som tigger inte hjälps av att tigga, och att ett förbud därmed inte innebär en förlust för de som tigger.

Det är tragiskt för de människor som tvingas tigga, men det är inte lösningen för att bekämpa fattigdom (A6).

Scott och Lyman (1968:51) kallar det, *denial of injury*, när en person hävdar att en handling är legitim med hänvisning till att ingen blev skadad eller att konsekvenserna av handlingen är obetydlig.

5.2.2 Att inte vara värst

Människorätsorganisationer som är mot ett tiggeriförbud har försökt stoppa införandet av ett lokalt tiggeriförbud i Vellinge genom att överklaga kommunens beslut till förvaltningsrätten. De som är mot ett tiggeriförbud anser att de gjort allt de kunnat för att motverka ett förbud. Dock är de medvetna om att ett förhållande av tiggeriförbudet endast medför att den nuvarande situationen upprätthålls om inga nya lösningar kommer tillstånd. De som är motståndare till ett tiggeriförbud erkänner att de inte har någon lösning på tiggeri och ursäktar det med att de iallafall inte bidrar till att förbjuda tiggeri. Motståndarna försöker genom att framhäva negativa konsekvenser av ett tiggeriförbud framhålla att det moraliskt riktiga agerandet är att inte införa ett tiggeriförbud.

”Att införa ett lokalt tiggeriförbud vore bara att vältra över problemet på någon annan”. Det menar flera lokala röster efter att de tagit del av Vellingemoderaternas förslag... (A6).

De menar att det är bättre att inte göra något än att förbjuda tiggeri. De skyddar sig alltså bakom argumentet att de inte är värst. Scott och Lyman (1968:51) benämner det *condemnation of condemners* när någon begår en handling som är fel, men hävdar att det är irrelevant eftersom andra begår värre handlingar. De som är mot ett förbud menar att personer inte tigger om de har pengar eller bättre alternativ och pekar på att alternativen till att tigga kan vara värre (A8). De anser därmed att det är fel att förbjuda tiggeri utan att ha ett annat alternativ redo att erbjuda. Det går inte helt att avgöra om de endast menar att alternativen till tiggeri är värre för den tiggande individen, eller om de även menar för samhället i stort. Moderaterna är den aktör som framstår som mest drivande i att införa ett tiggeriförbud i kommunen och målas därför upp som “de onda” av motståndarna, då de anses begå den omoraliska handlingen att förespråka ett tiggeriförbud.

Deras förslag är ett opportunistiskt försök att flörta med de väljargrupper man är orolig att förlora till Sverigedemokraterna. Det är tråkigt att man valt denna oliberala och inhumana symbolpolitik (A8).

Motståndarna framställer genom det här uttalandet förespråkarna till ett tiggeriförbud som egoistiska. Scott och Lyman (1968:50) kallar det *scapegoating* när en person målar upp någon annan som syndabock, för att ta bort ljuset från den tvivelaktiga handlingen man anklagas för.

5.2.3 Att anpassa sig

Människor som tigger pekars ut som normöverträdare av de som förespråkar ett förbud, då de samlar in pengar på gatan istället för att arbeta och anses störa den allmänna ordningen. De få tiggarna som kommer till tals i vårt material uppger att de har försökt att hitta jobb då de vill arbeta för sina pengar (A2, A28). De har gemensamt att de inte tycker det är rätt att tigga, men de menar att de saknar andra alternativ. En utav personerna som sitter utanför ICA i Vellinge och tigger säger såhär:

Jag tigger inte. Jag sitter inte med en mugg. Det vill jag inte. Jag hjälper äldre med att bära påsar till deras bilar. Det kan jag få pengar för ibland. Jag sopar och håller rent. Förbudet gäller inte mig, jag tigger inte. Jag gör småjobb (A23).

Tiggarna försöker hitta alternativa sätt att försörja sig på, förutom ovan nämnda exempel återges i materialet att de söker praktikplatser samt att de säljer saker såsom hantverk för att tjäna pengar (A4, A18). Benoit (2015:24) skriver att ett sätt att minska omgivningens offensiva inställning till en handling är att försöka öka den positiva inställningen till aktören. Genom att hänvisa till positiva egenskaper som aktören innehar eller handlingar som denne utfört, hoppas man att en positiv inställning till aktören minskar den negativa inställningen till aktörens handling (ibid.). Vi anser att tiggarnas och motståndarna till ett tiggeriförbuds beskrivningar av att tiggarna försöker etablera sig i samhället kan vara ett försök att minska den negativa inställningen till att tigga. Att tiggarna beskriver hur de aktivt kämpar för att hitta ett alternativ till tiggeri kan även tolkas som att de upplever sig stå i skuld till svenska samhället och omgivningen och istället för att bara passivt sitta och tigga, så utför dem tjänster för pengarna. Enligt Scott och Lyman (1986:51–52) är *appeal to loyalties* en moralisk redovisning där man hävdar att det egna agerandet är legitimt eller till och med rätt eftersom det är till fördel för en person som det finns en stark allians till. Även om Scott och Lyman skriver om lojalitet till personer, men vi menar att det lika gärna kan överföras till lojalitet till den svenska staten i det här fallet. Tiggarna vill bidra till samhället och vill därför visa att de

försöker hitta arbeten då de vet att det är ett sätt att bidra till samhället. I en artikel går det att läsa att:

Kommunpolis Jörgen Sjästad ger henne rätt när det gäller vad som är att betrakta som tiggeri.

– För att vi ska agera gäller att någon sitter med en burk framför sig(A23).

Av citatet framgår det att de som inte har en behållare framför sig inte anses ägna sig åt passiv insamling av pengar. Tiggeri är tätt förknippat med de behållare som människan samlar sina pengar i ex. en mugg, burk eller ett gitarrfodral. När tiggaren beskriver att hen inte sitter med en mugg utan väljer att istället göra små jobb accepteras hen av omgivningen. Den väletablerade arbetslinjen i Sverige gör att omgivningen anser att tiggarna gör rätt för sig om de utför någon form av "arbete" i utbyte mot pengarna istället för att passivt sitta och tigga. Tiggarnas beskrivningar av att de försöker hitta alternativ till att tigga fungerar därmed som en moralisk redovisning i Sverige. Scott och Lyman (1968:52–53) säger att en moralisk redovisning blir *honored* när omgivningen förstår och accepterar en handling med hjälp av en moralisk redovisning.

5.2.4 Att söka sympati

Som vi tidigare nämnt skriver de som förespråkar ett tiggeriförbud inte mycket om vilka tiggarna är, däremot ges många exempel på vad de gör: samlar in pengar, skräpar ner, urinerar offentligt. Genom att förespråkarna ger beskrivningar av tiggarnas normöverträdande beteende framställs tiggarna som bovar snarare än offer, de blir personer man vill straffa och inte tycka synd om då de stör omgivningen. Scott och Lyman (1968:52) kallar det *denial of victim* när en person menar att den utförda handlingen är legitim då personen som utsätts för handlingen inte ska ses som ett offer utan någon som förtjänar följderna av handlingen. Förespråkarnas sätt att tala om tiggarna kan anses som att de förnekar tiggarna som offer, och på så sätt rättfärdigar införandet av ett tiggeriförbud. De som är motståndare av ett förbud ger istället beskrivningar av människorna som tigger och anledningen till att de tigger. *Sad tales* är en typ av rättfärdigande som innebär att en handling förklaras genom att fakta presenteras av personens tragiska bakgrund (Scott & Lyman 1968:52). I en artikel om en tiggare står följande:

Att han hellre skulle vara hemma hos familjen är tydligt men han säger att det inte går. Det finns inga jobb för fattiga romer i Rumänien (A2).

Som fattig rom i Rumänien kan du inte få jobb, vilket förklarar varför personen måste sitta och tigga. De som är mot ett tiggeriförbud väljer att lyfta fram personliga beskrivningar av tiggaren, där känslan av desperation och frustration över situationen lyfts fram som en förklaring till den ifrågasatta handlingen, att tigga. Det kan ses som ett försök från motståndarnas sida att tala till omgivningens medmänsklighet och förmåga att sympatisera med tiggarnas situation. I en insändare går att läsa att:

Tror ni denna unga kvinna hade utfört sexuella tjänster på en smutsig parkering om det inte var för utbytet av pengar? (A28)

Personen bakom texten positionerar sig som motståndare till tiggeriförbudet, då hen menar att alternativen till att tigga kan vara värre. Precis som många andra, inklusive tiggarna själv, motiveras handlingen med att det inte finns några bättre alternativ. Tiggeri beskrivs av motståndarna till tiggeriförbud som en desperat handling, där man får intrycket av att de vill förmedla en känsla av att vem som helst hade agerat likadant om de befann sig i en liknande situation. Mot bakgrund av beskrivningar som: "Med tre barn att försörja och inga andra jobb att få, beslutade hon sig för att återvända till Vellinge. Barnen bor med hennes mamma i Rumänien."(A22) ökar chansen att fler ser införandet av ett tiggeriförbud är en normöverträdelse.

5.2.5 Världighet

I materialet framkommer det att de två sidorna är eniga om att det inte är värdigt att tigga.

Vi i Miljöpartiet håller med Carina Wutzler (M) om att det inte är värdigt att sitta utanför en affär och tigga och att det i grund och botten är deras hemländer som måste ansvara för deras väl och ve (A7).

Ingen ska behöva tigga, menar både kommunpolitiker från Moderaterna och Miljöpartiet som är aktiva aktörer från de två problemperspektiven. Tiggeri överensstämmer inte med bilden om vad som ska anses skäligt i ett välfärdssamhälle, det krockar därför med tanken om vad

Sverige representerar. Bland annat säger hörda röster på motståndarnas sida “Att det finns tiggare är ett nederlag för samhället och är förnedrande för de som tvingas tigga”(A8) och från Vellingemoderatenas ordförande på förespråkarnas sida “Vi tycker inte heller att tiggeri är ett värdigt eller anständigt sätt att försörja sig på” (A9). Här kan man se hur aktörer från de två olika problemperspektiven motiverar sina ställningstagande med hänsyn till värdighet. Personerna vill ha olika lösningar på problemet, men hävdar ändå samma anledning bakom det: så här ska ingen behöva ha det.

Detta är inte värdigt ett samhälle som vårt. Ingen ska behöva tigga för sin överlevnad. Ingen ska behöva leva under så ovärdiga omständigheter och sakna tillgång till även det mest basala (A5).

Kommuninvånarna anser att Sverige sviker dem genom att inte göra något åt situationen, ett samhälle där medborgarna ska kunna lita på att få hjälp i utsatta situationer. En del väljer därför att förespråka ett förbud, medan andra vill hjälpa de utsatta i väntan på att samhället ska agera. De som förespråkar förbud menar att ett tiggeriförbud är det enda rätta, eftersom det inte är värdigt att tigga. De menar att Sverige redan har tagit ansvar för att lösa tiggarnas situation på olika sätt, bland annat genom att skjuta in pengar till EU-länder. De menar att det nu är upp till tiggarnas hemländer att lösa problemet medan de som är motståndare till ett tiggeriförbud menar att det är helt fel att förbjuda tiggeri och att be om hjälp aldrig kan anses vara en ordningsstörning. Scott och Lyman (1968:49) kallar det *biological drives* när någon förklarar sin handling genom en hänvisning till biologiska drifter. Enligt det resonemanget har människan som biologiska varelser vissa förinställda behov (Ibid.). En kommunmedlem uttrycker det såhär:

Låt inte makthavares idiotiska populism förgrumla vår evolutionära instinkt och förmåga att ta hand om varandra, ty utan värme i samhället har vi inget samhälle kvar att orda om (A28).

Motståndarna till ett tiggeriförbud lägger stor vikt vid medmänsklighet och anser därmed att det är fel att förbjuda människor från att tigga. Medmänsklighet skulle i det här fallet kunna tolkas som en biologisk drift, att skydda de som behöver skyddas. De menar att människan har en moralisk skyldighet att hjälpa de som tigger eftersom de är här och är utsatta.

5.2.6 Begränsat handlingsutrymme

Många aktörer i debatten om tiggeriförbud verkar känna en maktlöshet i situationen. De anser att de har för lite mandat för att kunna påverka situationen. Näringsidkarna och handlarna är en grupp som känner att de inte är i position att lösa problemet. En person från handelsbranschen uttrycker det såhär:

Vi inom handeln fortsätter gärna medverka till att hitta lösningar på detta och andra samhällsproblem men ansvaret att lösa problemen med tiggeri är politiskt och här måste Sveriges regering stå upp och visa ledarskap (A5).

Personen bakom citatet är motståndare till ett tiggeriförbud och förmedlar att handlare generellt är villiga att göra vad de kan för att förbättra situation, men skjuter sedan över ansvaret på andra genom att hävda att de saknar kontroll över viktiga aspekter i situationen som gör dem oförmögna att lösa problemet. Scott och Lyman (1968:48) kallar det *defeasibility* när en person hänvisar till brist på information, vilja eller förmåga att agera i en situation som ett försök att övertyga omgivningen att man inte kan framhållas som ansvarig för den nuvarande situationen. Handlarna vill alltså genom att peka på att tiggeri är ett politiskt problem fransäga sig ansvaret för situationen. På samma sätt argumenterar förespråkarna för ett tiggeriförbud att den fria rörligheten inom EU har bidragit till att Sverige förlorat kontroll över situationen och att det saknas lösningar nationellt och på EU nivå (A27). Moderaterna menar att de har försökt att lösa situationen genom att förespråka ett nationellt tiggeriförbud, men att de nu anser att de inte har någon annan möjlighet att lösa tiggerifrågan än att införa ett lokalt tiggeriförbud. Därmed ursäktas handlingen, att införa ett lokalt tiggeriförbud, genom att kommunens handlingsutrymme är begränsat och att det därmed inte har möjlighet att införa det enligt förespråkarna det mest önskade, nämligen ett nationellt tiggeriförbud.

6. Slutdiskussion

Syftet med vår studie var att undersöka hur tiggeri konstrueras som socialt problem och vilka problemkonstruktioner som är framträdande i debatten om tiggeriförbud i Vellinge, samt vilka faktorer som får betydelse i aktörers argument för sina respektive positioner i debatten. Vi kommer nedan att besvara studiens frågeställningar.

6.1 Vilka problemperspektiv kan identifieras i diskussionen om tiggeri i Vellinge?

Vi har i vårt material kunnat se hur aktörerna som kommer till tals i debatten om tiggeriförbud positionerat sig i två olika läger, att vara *för ett tiggeriförbud* och att vara *mot ett tiggeriförbud*. Dessa två sidor har vi i vår studie valt att kalla för problemperspektiv. Som vi tidigare förklarat används begreppet ”socialt problem” för att kategorisera förhållanden som människor anser är besvärliga, utbredda, kan ändras och bör ändras (Loseke, 2003:7). Vi kan konstatera att tiggeri uppfyller alla de 4 kraven inom de båda problemperspektiven. De som är motståndare av ett tiggeriförbud hävdar att tiggeri är besvärligt för dem som tigger, medan de som förespråkar ett förbud menar att tiggeri är besvärligt för dem som befinner sig i tiggeriets närvaro. Förespråkarna anser att tiggeri är ett utbrett problem då det stör många människor, medan motståndarna menar att tiggeri är ett utbrett problem då det grundar sig i komplexa frågor, som diskriminering av romer. Inom båda problemperspektiven menar de att den nuvarande situationen bör ändras och båda ger förslag på hur situationen kan ändras. Då de två problemperspektiven har olika syn på vad grundproblemet är och vad det innebär, uppstår en skillnad i förslagen kring lösningar. Det ena perspektivet (för) lägger fram lösningar som ska lindra situationen för kommunens invånare, medan det andra perspektivet (mot) lägger fram lösningar som ska lindra tiggarnas situation.

Som vi tidigare nämnt kunde Djuve med fler (2015:7–9) se att EU-migranternas närvaro skapar en politisk och känslomässig spänning, som bidragit till att politiker och allmänheten delats i två läger: "hålla dem borta" eller "lindra deras situation". Vi kan i vårt material också se den tendensen. Inom problemperspektivet som kan kopplas till motståndarna till ett tiggeriförbud menar de att vi ska agera medmänskligt och inkludera tiggarna i väntan på att deras hemländer agerar. De ger olika exempel på hur vi ska lindra tiggarnas situation, bland annat genom att anmäla personer som utnyttjar tiggare, agera medmänskligt och att inte diskriminera. I det problemperspektiv som kan kopplas till förespråkarna har man olika uppfattningar om vad grundproblemet är, vad som däremot är gemensamt är att tiggeri anses kunna lösas genom att införa ett förbud. Förespråkarna verkar främst angelägna om att få tiggarna att lämna kommunen eller Sverige, medan motståndarna verkar vilja inkludera tiggarna i samhället. Sammanfattningsvis kan man säga att de som förespråkar tiggeriförbudet menar att tiggeri handlar om normbrytande beteenden som anses enkla att förändra eller förhindra genom ett förbud medan de som är motståndare av ett tiggeriförbud anser att

problemet består av en komplex situation som tiggaren själv inte har möjlighet att förändra utan som är beroende av struktur, politik och en mångårig historia av diskriminering.

Vilka som kommer till tals och vilka det talas om i debatten om tiggeri och tiggeriförbud menar vi även säger något om problemet. Här kan vi se en skillnad på för- och motsidan. Till exempel kan vi se att tiggarna endast omnämns som personer som tigger och inte i någon annan kontext utav de som förespråkar ett tiggeriförbud. På motståndarnas sida förekommer däremot ingående beskrivningar om tiggarna som personer utöver tiggeriet: de har familjer, de är utsatta, de kämpar för att få jobb. Här kommer även tiggarna själva till tals. Detta anser vi även går att koppla till hur de olika sidorna argumenterar för sin position där vi hittat att motståndarna använder sig av argumentation för sympati och pekar ut tiggarna som offer, medan förespråkarna pekar ut tiggarna som en börda och en ordningsstörning. Enligt Loseke (2003:10) handlar sociala problem om moraliska värderingar eftersom ett tillstånd inte anses vara ett socialt problem förrän någon utvärderat förhållandet som problematiskt. Vi anser att beskrivningarna ovan visar att det är olika moraliska värderingar som är styrande i hur man inom de två problemperspektiven utvärderar tiggeri som problematiskt. Vad vi funnit i vår studie är alltså att problemet "tiggeri" framställs på vitt skilda sätt av olika problemperspektiv. Genom att använda Jönsons (2010) analyschema har vi kunnat identifiera de två problemperspektiven och sett hur man inom, men framförallt mellan de två problemperspektiven förhandlar om vilka aktörer som ska hjälpa, hur de ska hjälpa och vilka som ska hjälpas.

6.2 Hur argumenterar de olika aktörerna för sina respektive positioner i debatten om tiggeriförbudet i Vellinge?

I debatten om tiggeriförbud i Vellinge har vi sett att aktörer ifrågasätter och anklagar varandra för att begå normöverträdande handlingar. Som vi tidigare beskrivit är moraliska redovisningar användbara analysverktyg eftersom de synliggör samhällliga värden och normer (Jönson 2010:96). Världighet är ett sådant värde som synliggörs i debatten om tiggeriförbud utav de båda problemperspektiven. Även Baker (2017:132) har i sin studie funnit att politikernas olika förslag på lösningar bygger på argumentationen om vad de olika aktörerna anser vara värdigt och jämlikt. I vår studie menar motståndarna att det inte är värdigt att sitta och tigga och att man därför måste agera medmänskligt och lindra situationen för de som tigger. Förespråkarna å andra sidan menar att det inte är värdigt att en människa i

Sverige ska tigga och därför vill de inte tillåta någon att göra det, därför blir deras svar på tiggeri att förbjuda det. Här kan vi dra paralleller till begreppet *väl villigt våld*, som innebär en typ av tvångsutövande som är sprungen ur goda avsikter (Baker, 2017:132). Förespråkarna hävdar goda intentioner med införandet av ett tiggeriförbud, som vi väljer att tolka som en form av tvångsutövande över de som tigger.

En norm som är framträdande i debatten om tiggeriförbud berör idén om det svenska välfärdssamhället. I materialet har vi kunnat se hur flera aktörer anser att tiggeri krockar med tanken om det svenska välfärdssamhället, där ingen ska behöva tigga för sin överlevnad. Enligt Hansson (2014:34) så har en bild byggts upp i Sverige om att fattigdomen är utplånad i samhället och att folk som är utsatta ska fångas upp av det sociala skyddsnetet. I vårt material finns det en stark idé om att arbete är vägen till att bli en del av det svenska välfärdssamhället, vilken är tydligast inom problemperspektivet som är mot ett tiggeriförbud. Tiggarna försöker på sitt sätt att ansluta sig till den här normen, genom att sälja hantverksprodukter och att panta burkar och bära matkassar istället för att sitta och passivt tigga. Om tiggarna erbjuder något i utbyte mot pengar, till exempel att bära matkassar, accepteras de mer än om de sitter med en burk framför sig, då normen om det svenska välfärdssamhället är så starkt förankrad hos många medborgare.

6.3 Avslutande tankar om studien och vidare forskning

Något som vi tycker är viktigt att nämna och som vi reagerade på i vårt material är bristen av beskrivningar på personer som tigger och som inte är EU-migranter. Hansson (2014:32–33,51) skriver att begreppet ”tiggare” idag närmast är synonymt med ”utländsk rom”, medan tiggande svenska medborgare istället definieras som ”hemlösa missbrukare”. Den tiggande svensken är inte drabbad av fattigdom utan anses vara en enskild individ som fallit genom de sociala skyddsneten till följd av bristande eget ansvar (Hansson 2014:36,79–80). Under processen ställde vi oss ofta frågan hur konstruktionerna hade sett ut ifall problemet berörde andra personer än utsatta EU-medborgare. Hade problemet i så fall karaktäriserats som mindre eller större? Hade förslag kring lösningar sett likadana ut? I vårt material förekommer inga beskrivningar av det som Hansson kallar för ”hemlösa missbrukare” utan fenomenet tiggeri beskrivs av både motståndare och förespråkare endast som ett romskt problem. Mycket av den forskning vi läst berör romers historia och antiziganism och förklarar det som en anledning till tiggeri såsom det ser ut idag (Hammarberg 2015:265–266; Pikkarainen et al.

2015:304; Caldaras 2015:323). Sammantaget leder det oss till att tänka att problemet blivit så uppmärksammat för att tiggeriet tenderar att förknippas med just romer.

Som vi tidigare nämnt menar Djuve med fler (2015:73) att frågan om tiggeri är organiserat, varit aktuell i diskussionen om tiggeriförbud. Vi har upplevt denna diskussion som något frånvarande i vårt material, iallafall i förhållande till våra förväntningar. I vår empiri är det endast de som är mot ett tiggeriförbud som lyfter frågan om tiggeri är organiserat. Dock lyfter de frågan i en kontext där de uttrycker oro för tiggarna och deras situation. Förespråkarna nämner inte frågan om tiggeri är organiserat i någon kontext i vårt material. Utifrån tidigare forskning och vad vi stött på för argument utanför studien trodde vi att förespråkarna skulle hävda att tiggeri är kriminellt organiserat i argumentationen för deras position.

Utifrån det resultat vi har fått fram är det svårt att inte tänka att det vore intressant att intervjua personer om deras syn på tiggeri och deras inställning till ett tiggeriförbud. Att genomföra intervjuer hade ökat möjligheterna att få mer uttömmande svar och även förenklat genomförandet av studien på så sätt att man haft möjlighet att fråga dem som deltar i studien om de är för eller emot ett tiggeriförbud. Vid vidare forskning inom ämnet hade det varit intressant att studera hur debatten om tiggeriförbud ser ut i andra kommuner. Studien är inte på något sätt universell men vi tror ändå att man hade kunnat få liknande resultat om man studerat frågan i andra kommuner i Sverige. Det hade även varit av intresse att studera hur inställningen till ett tiggeriförbud förändras över tid, med tanke på att tiggeri tidigare i historien varit kriminaliserat i Sverige. Det kan tänkas att vissa argument är återkommande i historien, men även att det finns argument som är utmärkande för vissa tidsepoker.

Referenser

Referenslista

- Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2015) Kvalitativa metoder och samhällsvetenskap. I: Göran Ahrne & Peter Svenssons (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Liber: Malmö ss. 8–16
- Barker, Vanessa (2017) *Nordic vagabonds: The Roma and the logic of benevolent violence in the Swedish welfare state*. Stockholm University, Sweden. Vol.14, ss.120–139).
- Benoit, William L. (2015) *Accounts, Excuses, and Apologies - image repair theory and research*. Sunypress: Albany
- Blomberg, Staffan - Hultqvist, Sara & Petersson, Jan (2016) Socialpolitik och socialt arbete. I: Anna Meeuwisse, Hans Swärd, Sune Sunesson och Marcus Knutagårds (red.) *Socialt arbete - En grundbok*. Natur & Kultur: Stockholm ss. 215–231
- Boréus, Kristina (2015) Texter i vardag och samhälle. I: Göran Ahrne & Peter Svenssons (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Liber: Malmö ss. 157–175
- Bryman, Alan (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Upl. 2. Liber: Malmö.
- Caldaras (2015) Människor i nöd. *Socialmedicinsk tidskrift*, 92 (3) 323–324.
- Djuve, Anne Britt - Horgen Friberg, Jon - Tyldum & Zhang, Huafeng (2015) *When poverty meets affluence - Migrants from Romania on the streets om the Scandinavians capital*. FAFO/ The Rockwool foundation: Oslo.
- Förvaltningsrätten i Malmö dom 2018-02-08 i mål nr 12327–17
- Förvaltningsrätten i Malmö dom 2019-06-25 i mål nr 10477–17
- Haglund, Bo J.A. & Swärd, Hans (2015). Den nya utsattheten – om EU-migranter och tiggeri. *Socialmedicinsk tidskrift*, 92 (3) 251–259.
- Hammarberg, Thomas (2015) Därför kommer de hit. *Socialmedicinsk tidskrift*. 92(3) 260–267
- Hansson, Erik (2014) “som om världen kommit hit” - *Stockholmares upplevelser av tiggeri våren 2014*. Kulturgeografiska institutionen, Stockholms universitet.
- Hansson, Erik (2015) Hotet mot det svenska samhällskontraktet - Hur tiggeri i Stockholm aktiverar det personliga moraliska ansvaret. *Socialmedicinsk tidskrift*. 92(3) 343–351
- Högsta förvaltningsdomstolen dom 2018-12-17 i mål nr 2149–18
- Jensen, Tommy & Sandström, Johan (2016) *Fallstudier*. Studentlitteratur: Lund
- Justesen, Lise & Mik-Meyer, Nanna (2010) *Kvalitativa metoder - från vetenskapsteori till praktik*. Studentlitteratur: Lund
- Jönson, Håkan (2006) *Vårdskandaler i perspektiv: debatter om vanvård, övergrepp och andra missförhållanden inom äldreomsorg*. Égalité: Malmö

Jönson, Håkan (2010) *Sociala problem som perspektiv - en ansats för forskning och socialt arbete*. Liber: Malmö

Kammarrätten i Göteborg dom 2018-03-27 i mål nr 754–18

Kommunfullmäktige Dnr: KS 2017/264 Revidering av allmänna lokala ordningsföreskrifter

Loseke, Donileen R. (2003) *Thinking about social problems - An introduction to constructionist perspectives*. Taylor & Francis:New York

Länsstyrelsen Dnr: 213-25584-17 Anmälan av kommunfullmäktiges i Vellinge kommuns beslut att anta förslag till allmänna lokala ordningsföreskrifter för kommunen

Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (2002) Vad är ett socialt problem? I: Anna Meeuwisse & Hans Swärd (red) *Perspektiv på sociala problem*. Natur & Kultur: Stockholm. s23–52–52

Mäkinen, Virpi (2013) Are there fundamental rights for Roma beggars in Europe? *Political Theology*. 14(2) 201-218

Nylander, Lotta (2015). Tiggeri genom tiderna – ett socialt dilemma. *Forskning*. [<https://www.forskning.se/2015/04/14/tiggeri-genom-tiderna-ett-socialt-dilemma/>] Hämtad 2019-12-22]

Pikkarainen, Heidi - Frankemo, Eleonor - Gunmo, Gunno - Grönfors, Rosita - Halilovic, Mujo - Kuzhikov, Stefano - Nyman, Diana & Dimiter, Angelina (2015) Sveriges Antiziganistiska historia. *Socialmedicinsk tidskrift*, 92(3) 303–304

Scott, Marvin B. & Lyman, Stanford M. (1968). ”Accounts” *American sociological review*, 33(1) 46-62

SFS 1949:105. *Tryckfrihetsförordningen*.

SFS 1993:1617 *Ordningsslagen*

Socialstyrelsen (2017) Vägledning för socialtjänstens arbete med EU/ESS- medborgare

SOU 2016:6. *Framtid sökes - slutredovisning från den nationella samordnaren för utsatta EU-medborgare*

[https://www.regeringen.se/contentassets/b9ca59958b5f43f681b8ec6dba5b5ca3/framtidsokesslutredovisning-fran-den-nationella-samordnaren-for-utsatta-eu-medborgare-sou-2016_6.pdf] Hämtad 2019-12-27]

Svensson, Peter & Ahrne, Göran (2015) Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I: Göran Ahrne & Peter Svenssons (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Liber: Malmö ss. 17–33

Swärd, Hans (2014) Tiggeri som socialt problem? *Socionomen*. 2014(5) 24–31

Swärd, Hans (2015) EU-medborgarna, tiggeriet och den synliga nöden - en kunskapsöversikt. *Socialmedicinsk tidskrift*, 92(3) 268–285

Thelander, Joakim (2006) *Mutor i det godas tjänst? Biståndsarbetare i samtal om vardaglig korruption*. Doktorsavhandling. Lund: Sociologiska institutionen. Lunds universitet

Vetenskapsrådet (u.å.) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. [<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>. Hämtad: 2019-11-27]

Åberg, Mats (2015). Tiggande EU-migranter – ett ansvar för Sverige, hemländerna och Europa. *Socialmedicinsk tidskrift*, 92 (3) 296–302.

Referenser till analyserade tidningsartiklar

A1: Åsa Meierkord (2015-04-07) Kommunen efterlyser handlingsplan om EU-migranter. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/nyheter/2015-04-07/-Kommunen-efterlyser-handlingsplan-om-EU-migranter-244171.html>] Hämtad 191105]

A2: Stina Rosén (2015-04-07) Marian tigger för familjens överlevnad. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/nyheter/2015-04-07/-Marian-tigger-för-familjens-överlevnad-254557.html>] Hämtad 191105]

A3: Livia Bergvall (2016-02-10) Roxana tiggde utanför - nu praktiserar hon i butiken. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/nyheter/2016-02-10/-Roxana-tiggde-utanför--nu-praktiserar-hon-i-butiken-285633.html>] Hämtad 191105]

A4: Sanna Hjalmarsson (2016-04-18) Roxana tiggde utanför - nu har hon fått jobb. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2016-04-18/-Roxanna-tiggde-utanför--nu-har-hon-fått-jobb-290568.html>] Hämtad 191105]

A5: Mats Hedenström (2017-04-22) “Ansvaret för tiggarna har lagts över på handlarna”. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/nyheter/2017-04-22/-Ansvaret-för-tiggarna-har-lagts-över-på-handlarna-334685.html>] Hämtad 191105]

A6: Sanna Hjalmarsson (2017-08-18) Moderaterna vill införa lokalt förbud mot tiggeri. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2017-08-18/-Moderater-vill-införa-lokalt-förbud-mot-tiggeri-347238.html>] Hämtad 191105]

A7: Sanna Hjalmarsson (2017-08-30) Vellinge kan bli först med tiggeriförbud i Sverige. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2017-08-30/-Vellinge-kan-bli-först-i-Sverige-med-tiggeriförbud-348504.html>] Hämtad 191105]

A8: Rolf Erichs (2017-09-16) Insänt: “Tiggeriförbud en inhuman symbolpolitik”. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2017-09-16/Insänt-Tiggeriförbud-en-inhuman-symbolpolitik-348721.html>] Hämtad 191105]

A9: Sanna Hjalmarsson & Julia Pileby (2017-09-21) Tiggeribeslut överklagas till förvaltningsrätten. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2017-09-21/-Tiggeribeslut-överklagas-till-förvaltningsrätten-350241.html>] Hämtad 191105]

A10: Julia Pileby (2017-09-21) Vi frågar: Vad tycker du om tiggeriförbud. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2017-09-21/Vi-frågar-Vad-tycker-du-om-tiggeriförbud-351090.html>] Hämtad 191105]

- A11: Åsa Meierkord (2017-10-23) Moderaterna lutar åt att överklaga Länsstyrelsens beslut. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2017-10-23/-Moderaterna-lutar-åt-att-överklaga-Länsstyrelsens-beslut-359373.html>] Hämtad 191105]
- A12: Marek Stefaniak (2017-10-23) JUST NU: Länsstyrelsen river upp Vellinges tiggeriförbud. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2017-10-23/JUST-NU-Länsstyrelsen-river-upp-Vellinges-tiggeriförbud-359119.html>] Hämtad 191105]
- A13: Andreas Holm (2017-11-01) Vellinge överklagar nej till tiggeriförbud. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2017-11-01/-Vellinge-överklagar-nej-till-tiggeriförbud-362579.html>] Hämtad 191105]
- A14: Joakim Månsson Bengtsson, Madelaine Jansdotter Wahlström & Paul Danos (2017-11-18) Insänt: "Lund bekämpar fattigdom till skillnad från Vellinge". *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2017-11-18/Lund-bekämpar-fattigdom-till-skillnad-från-Vellinge-379266.html>] Hämtad 191105]
- A15: Marek Stefaniak (2018-02-08) Inget tiggeriförbud i Vellinge kommun. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2018-02-08/-Inget-tiggeriförbud-i-Vellinge-kommun-528015.html>] Hämtad 191105]
- A16: Julia Pileby (2018-04-05) Kammarrätten säger nej till tiggeriförbud. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/nyheter/2018-04-05/-Kammarrätten-säger-nej-till-tiggeriförbud-1236193.html>] Hämtad 191105]
- A17: Ida Asplund Ådahl (2018-04-16) Majoritet vill se förbud mot tiggeri. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2018-04-16/-Majoritet-vill-se-förbud-mot-tiggeri-2005740.html>] 191105]
- A18: Marek Stefaniak (2018-06-21) Kartläggning så många EU-migranter finns det i skåne. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2018-06-21/-Kartläggning-Så-många-EU-migranter-finns-det-i-Skåne-2401484.html>] Hämtad 191105]
- A19: Åsa Meierkord (2018-08-29) Topp politiker på blixervisit i Vellinge. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/nyheter/2018-08-29/-Toppolitiker-på-blixervisit-i-Vellinge-3023124.html>] Hämtad 191105]
- A20: Marek Stefaniak (2018-12-17) Ja till tiggeriförbud: "Tror att många kommuner kommer följa efter". *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2018-12-17/-Ja-till-tiggeriförbud-Tror-att-många-kommuner-kommer-följa-efter-3764756.html>] Hämtad 191105]
- A21: Åsa Meierkord (2018-12-18) Här är det förbjudet att tigga. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/nyheter/2018-12-18/-Här-är-det-förbjudet-att-tigga-3781412.html>] Hämtad 191105]
- A22: Åsa Meierkord (2018-12-20) Alina om tiggeriförbudet: "Det gäller inte mig". *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/nyheter/2018-12-20/-Alina-om-tiggeriförbudet-Det-gäller-inte-mig-3798656.html>] Hämtad 191105]
- A23: Åsa Meierkord (2019-01-04) Alina om tiggeriförbudet: "Det gäller inte mig". *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/nyheter/2019-01-04/-Alina-om-tiggeriförbudet-Det-gäller-inte-mig-3841836.html>] Hämtad 191105]

A24: Åsa Meierkord (2019-02-05) De lärde känna tiggare “Vi är med lika än vi tro”. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/nyheter/2019-02-05/-De-lärde-känna-tiggare-Vi-är-mer-lika-än-vi-tror-4089240.html>] Hämtad 191105]

A25: Åsa Meierkord (2019-03-04) Kommunens enda tiggare lämnar efter trakasserier. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/nyheter/2019-03-04/-Kommunens-enda-tiggare-lämnar-efter-trakasserier-4314512.html>] Hämtad 191105]

A26: Åsa Meierkord (2019-03-18) Vellingebor skänker pengar till Alina i Rumänien - målet är ett eget hus. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/nyheter/2019-03-18/-Vellingebor-skänker-pengar-till-Alina-i-Rumänien—målet-är-ett-eget-hus-4431813.html>] Hämtad 191105]

A27: Ulrik Petersson (2019-07-31) Insänt: Sverige måste ut ur EU. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2019-07-31/-Insänt-Sverige-måste-ut-ur-EU-5430251.html>] Hämtad 191105]

A28: Sommarjobbaren (2019-08-03) Insänt: “Jag undrar vad hon har fått utstå i denna skånska byhåla”. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/2019-08-03/-Insänt-”Jag-undrar-vad-hon-har-fått-utstå-i-denna-skånska-byhåla”-5432526.html>] Hämtad 191105]

A29: Åsa Meierkord (2019-10-16) Kammarrätten avslår överklagande om tiggeriförbud. *Lokaltidningen Vellinge*. [<https://vellinge.lokaltidningen.se/nyheter/2019-10-16/-Kammarrätten-avslår-överklagande-om-tiggeriförbud-6130776.html>] Hämtad 191105]

Bilagor

Bilaga 1

Aktörer som kommer till tals	Aktörer som det talas om
Kommunstyrelsen	Tiggarnas familjer
Kommunstyrelsens ordförande	Kommunen
Tiggarna	Poliser
Poliser	Kommuninvånarna
Kommuninvånarna	EU
Handlare och näringsidkare	Tiggarna
Moderaterna Vellinge	Hemländerna (Rumänien och Bulgarien)
Nya Listan Vellinge	Sverige och svenskar
Kommunpolitiker från Nya Listan Vellinge	Handlare och näringsidkare
Kommunpolitiker från Miljöpartiet	Arbetsförmedlingen
Människorätsorganisationer	Länsstyrelsen
Representanter från Länsstyrelsen	Regeringen
Moderaternas ordförande	Riksdagen
Docent i statsvetenskap	Socialdemokraterna
Finansministern	Moderaterna Vellinge
Moderaternas rättspolitiska talesperson	Invånare i andra svenska kommuner
Sveriges kommuner och landsting (SKL)	Kommunpolitiker från Moderaterna Vellinge
Kammarrättslagmannen	Liberalerna Vellinge
Länsstyrelsen	Kommunfullmäktige
Förvaltningsrätten	Sverigedemokraterna Vellinge
Kammarrätten	Partiledare för Liberalerna
Högsta förvaltningsdomstolen	Förvaltningsrätten
	<u>Människorätsorganisationer</u>
	Nya Listan Vellinge
	Andra kommuner i Sverige
	Kammarrätten
	Högsta förvaltningsdomstolen
	Polen och Slovakien
	Sveriges kommuner och landsting (SKL)
	Personer som utnyttjar tiggare
	Välgörenhetsorganisationer

Bilaga 2

Benämningar som används av motståndare till ett tiggeriförbud	Benämningar som används av förespråkare till ett tiggeriförbud
Tiggarna	Tiggare
De som tvingas tigga	De som tvingas tigga
Penninginsamlarna	Penninginsamlarna
Personer som ägnar sig åt passiv penninginsamling	Personer som ägnar sig åt passiv insamling av pengar
Personer som tigger	Personer som tigger
Medborgare	Medborgare
Tiggerskan	
Namn	
Hon/Han	
Mamma/Pappa	
Ung /äldre	
Kvinna / man	
Medmänniskor	
Oss	
Vi	
De som ber om hjälp	
De som tigger	
De som ber om pengar	
De som kommit hit	
De som tvingas stå på knä	
De som redan har det svårt	
En utnyttjad grupp	
Särskilt utsatt grupp	
Utsatta EU-medborgare	
EU-migranter	
EU-medborgare	
Individer som ber om pengar	
Människor som tigger	
Människor från Rumänien och Bulgarien	
Den romska minoriteten	
Minoriteten	
Människor i nöd	
Fattiga människor som ber om hjälp	
Svaga människor	
Någon med burk framför sig	